

PRIVREDNA
BANKA
SARAJEVO

Izveštaj o objavljivanju
podataka i informacija
Privredne banke
Sarajevo d.d. Sarajevo
na dan 31.12.2022.
godine

Maj, 2023. godine

Oznaka dokumenta: IZV-FIN- 2/23
Verzija: 1.0
Stepen povjerljivost: Javna upotreba

Ovaj dokument je namijenjen za javnu upotrebu

Evidentiranje izmjena i kontrole dokumenta

Datum	Verzija	Opis/Komentar	Autor
19.05.2023.	1.0	Prvi nacrt dokumenta	Direkcija za računovodstvo i izvještavanje

Pregledao

Datum	Verzija	Opis/Komentar	Autor
24.05.2023.	1.0.	Prvi nacrt dokumenta	Uprava Banke
31.05.2023.	1.0	Prvi nacrt dokumenta	Odbor za reviziju

Odobrio

Datum	Verzija	Broj odluke	Opis/Komentar	Autor
31.05.2023.	1.0	02- /23	Usvojeni dokument	Nadzorni odbor

Sadržaj

Sadržaj.....	3
1. Uvod	6
2. Opći podaci i informacije	7
2.1. Osnivanje i djelatnost Banke.....	7
2.2. Organizacioni dijelovi i struktura.....	8
2.3. Uposlenici Banke	10
3. Vlasnička struktura, članovi nadzornog odbora i uprave banke	11
3.1. Dioničari koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima	11
3.2. Članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke	11
3.3. Politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke.....	15
3.4. Članovi Odbora za reviziju	16
3.5. Članovi ostalih odbora i učestalost zasjedanja	17
3.6. Funkcija Interne revizije	17
3.7. Eksterna revizija	19
4. Politika naknada.....	20
5. Strategija, ciljevi i politike za upravljanje rizicima.....	21
5.1. Opis strategija i politika upravljanja rizicima	21
5.1.1. Kreditni rizik.....	23
5.1.2. Rezidualni rizik	24
5.1.3. Koncentracijski rizik.....	24
5.1.4. Valutni rizik.....	25
5.1.5. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	26
5.1.6. Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa	27
5.1.7. Rizik krive prinosa	27
5.1.8. Rizik opcije	28
5.1.9. Operativni rizik	28
5.1.10. Rizik informacione i komunikacijske tehnologije	29
5.1.11. Rizik eksternalizacije.....	29
5.1.12. Cyber rizik.....	30
5.1.13. Pravni rizik	31
5.1.14. Rizik izvršenja, isporuka i upravljanja procesima.....	31
5.1.15. Rizik finansiranja terorizma/pranja novca	31
5.1.16. Rizik likvidnosti.....	32
5.1.17. Rizik tržišne likvidnosti	32
5.1.18. Rizik finansiranja likvidnosti.....	33
5.1.19. Rizik koncentracija izvora finansiranja.....	33
5.1.20. Rizik unutarodnevnne likvidnosti	33
5.1.21. Reputacijski rizik	34
5.1.22. Rizik kapitala.....	34
5.1.23. Strateški rizik.....	34
5.1.24. Rizik profitabilnosti	35
5.1.25. Poslovni rizik	35
5.2. Ostali rizici	35
5.2.1. Upravljački rizik	35
5.2.2. Rizik države/zemlje	35
5.2.3. Rizik usklađenosti	36
5.2.4. Rizik namirenja.....	36
5.2.5. Valutno inducirani kreditni rizik	36
5.2.6. Kamatno inducirani kreditni rizik	36
5.2.7. Rizik druge ugovorene strane.....	36
5.2.8. Tržišni rizik	36
5.2.9. Pozicijski rizik	36

5.2.10.	Robni rizik	36
5.2.11.	Rizik kreditne marže.....	37
5.2.12.	Rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik)	37
5.2.13.	Rizik osnove (kamatni rizik).....	37
5.2.14.	Rizik internih i eksternih prevara	37
5.2.15.	Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu	37
5.2.16.	Rizik štete na materijalnoj imovini	37
5.2.17.	Rizik kadrova	37
5.2.18.	Rizik prekomjerne finansijske poluge	38
5.2.19.	Rizik ulaganja.....	38
5.2.20.	Rizik modela	38
5.2.21.	Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja	38
5.2.22.	Rizik slobodne isporuke	38
5.2.23.	Političko – ekonomski rizik	38
5.2.24.	Rizik transfera	39
5.2.25.	Migracijski rizik.....	39
5.2.26.	Rizik nekretnina	39
5.2.27.	Okolišni, socijalni i upravljački rizici – ESG.....	39
5.3.	Testiranje otpornosti na stres	39
5.4.	Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima	39
5.5.	Sistem izvještavanja o rizicima	40
5.6.	Tehnike smanjena rizika, kao i načini koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika	40
5.7.	Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizičan profil, poslovnu politiku i strategiju.....	41
5.8.	Povezanost rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom.....	41
5.9.	Opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija	41
6.	Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala	43
6.1.	Regulatorni kapital	43
6.2.	Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala	45
6.2.1.	Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala	46
6.2.2.	Tržišni rizik: Standardizirani prist	47
6.2.3.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	47
6.2.4.	Stope kapitala	48
6.3.	Izloženost prema Kreditnom riziku	48
6.3.1.	Definicija pojmova i metode za izračun.....	48
6.3.2.	Ukupna i prosječna izloženost Banke	52
6.3.3.	Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima, prema kategorijama izloženosti	52
6.3.4.	Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti	53
6.3.5.	Podjela izloženosti prema SME	54
6.3.6.	Podjela djelatnosti prema SME.....	55
6.3.7.	Podjela izloženosti prema preostalim rokovima do dospjeća svih izloženosti i po kategorijama izloženosti	55
6.3.8.	Podjela izloženosti prema značajnim privrednim granama	56
6.3.9.	Vanbilansne izloženosti i ispravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti	57
6.3.10.	Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda	58
6.3.11.	Korištenje kreditnog rejtinga.....	58
6.3.12.	Pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite.....	58
6.4.	Stopa finansijske poluge	59
7.	Likvidnost.....	61
8.	Vlasnička ulaganja Banke	65
9.	Kamatni rizik	65
10.	ICAAP i ILAAP	67
11.	Podaci i informacije o opterećenoj (založenoj) i neopterećenoj (nezaloženoj) imovini	68

12. Podaci i informacije o nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima i stečenim kolateralom 69

1. Uvod

Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Banka) priprema Izvještaj o objavljivanju podataka i informacija banke (u daljem tekstu: Izvještaj) sa stanjem na dan 31.12.2022. godine i za godinu koja se završila na taj dan. Izvještaj je dostupan na internet stranici Banke (<https://www.pbs.ba>) u sekciji Godišnji izvještaji.

Iznosi u ovom Izvještaju su iskazani u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

Izvještaj pruža zainteresovanoj strani mogućnost da dobije sveobuhvatni uvid u trenutni rizični profil Banke, sa akcentom na sistem upravljanja Bankom, sistem upravljanja rizicima i kapitalom Banke, te politiku naknada, čijim objavljivanjem Banka aktivno učestvuje u procesu jačanja tržišne discipline i transparentnosti.

Izvještaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije koje su transparentne i potpune za informisanje javnosti, odnosno ključnih zainteresovanih strana (potencijalni investitori, klijenti itd.).

2. Opći podaci i informacije

Osnovne informacije obuhvataju podatke o poslovnom imenu Banke, sjedištu, djelatnostima za koje je Banka registrirana, organizacionim dijelovima Banke i broju uposlenih na izvještajni datum 31.12.2022. godine.

2.1. Osnivanje i djelatnost Banke

Banka je osnovana Rješenjem Višeg suda u Sarajevu broj UF/I 2609/95 od 27.12.1995. godine pod nazivom Banka za obnovu i razvoj Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo usklađeno sa novim Zakonom kod Kantonalnog suda u Sarajevu broj UF/I-4579/00 od 05.02.2001. godine po nazivom BOR banka d.d. Sarajevo.

Statusnom promjenom pripajanja 01.10.2016. godine BOR banci je pripojena ranija Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-Reg-16-005588 od 24.02.2017. godine Banka je promijenila naziv tako da posluje pod novim nazivom: PRIVREDNA BANKA SARAJEVO D.D. SARAJEVO skraćeni naziv PBS d.d. Sarajevo.

Poslovno ime: PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. Sarajevo
Sjedište: Obala Kulina bana br. 18, Sarajevo
Telefon: +387 33 278 520
Fax: +387 33 278 550
SWIFT: PBSCBA22
E-mail: info@pbs.ba
Internet stranica: www.pbs.ba

Registracija Banke kod Registra Općinskog suda u Sarajevu:

ID broj : 4200293230009
Reg. broj: 65-0-0004-12

Banka je registrirana za obavljanje sljedećih djelatnosti:

1. primanje i polaganje depozita ili drugih sredstava sa obavezom vraćanja,
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova,
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva,
4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prijenosa novca u skladu sa posebnim propisima,
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala,
6. izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove),
7. finansijski lizing,
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i drugo),
9. učešće, kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj i tuđi račun,
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko-dilerski poslovi),
11. upravljanje portfeljom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima,
12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanje emisije u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira,
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi,
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja,
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i fizičkih lica koja samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost,
16. usluge iznajmljivanja sefova,
17. posredovanje u poslovima osiguranja u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju,

18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

Banka nije dio bankarske grupe.

2.2. Organizacioni dijelovi i struktura

Obavljanje poslova Banke vrši se u sjedištu, odnosno u pripadajućim poslovnim prostorijama u kojima su smješteni organizacioni dijelovi koji funkcioniraju u sklopu Centrale Banke, tj. direkcije, odjeli, kao i njihovi subordinirani dijelovi, ukoliko isti postoje, u istom ili drugom gradu, te poslovnim jedinicama.

Banka svoje poslovanje organizira kroz sljedeće organizacijske dijelove:

Direkcija - oblik/vrsta organizacijske jedinice u sklopu organizacijske strukture Banke, oformljena iz strateških i/ili operativnih razloga organizovanja i obavljanja aktivnosti određenog poslovnog segmenta kao samostalan organizacijski dio na B1 nivou. U ovisnosti o regulatornim propisima, posebnim internim aktima definišu se direktne linije izvještavanja prema Nadzornom odboru Banke ukoliko u sklopu Direkcije djeluje kontrolna funkcija (izuzev kontrolne funkcije interne revizije).

Odjel - oblik/vrsta organizacijske jedinice u sklopu organizacijske strukture Banke oformljen iz strateških i/ili operativnih razloga na B2 nivou zbog obavljanja određenih poslovnih aktivnosti u sklopu nekog drugog odjela, ili kao samostalan organizacioni dio na B1 nivou i kao takav odgovoran Nadzornom odboru.

Podružnica - obavljanje bankarskih poslova u dislociranim organizacijskim dijelovima organizira se po administrativno-teritorijalnom principu i to kroz Podružnice/agencije. Podružnica u svom sastavu može imati subordinirane organizacijske dijelove, tj. agencije.

Agencije - su nadležne za razvijanje i upravljanje poslovima sa fizičkim i pravnim licima u okviru nadležnosti utvrđenih internim aktima i poslovnom politikom Banke, kako bi se omogućilo postizanje glavnih strateških ciljeva Banke kroz: prodaju svih kreditnih proizvoda fizičkih lica, izvršavanje gotovinskih i bezgotovinskih operacija, te ostale aktivnosti u agenciji za klijente fizička i pravna lica uz osiguranje visokog nivoa kvalitete usluge, osigurati prodaju i usluge klijentima s ličnim bankarskim potrebama s posebnim osvrtom na segmentiranu kategoriju klijenata, kako bi se osigurala dobit i ostvarili poslovni i finansijski ciljevi.

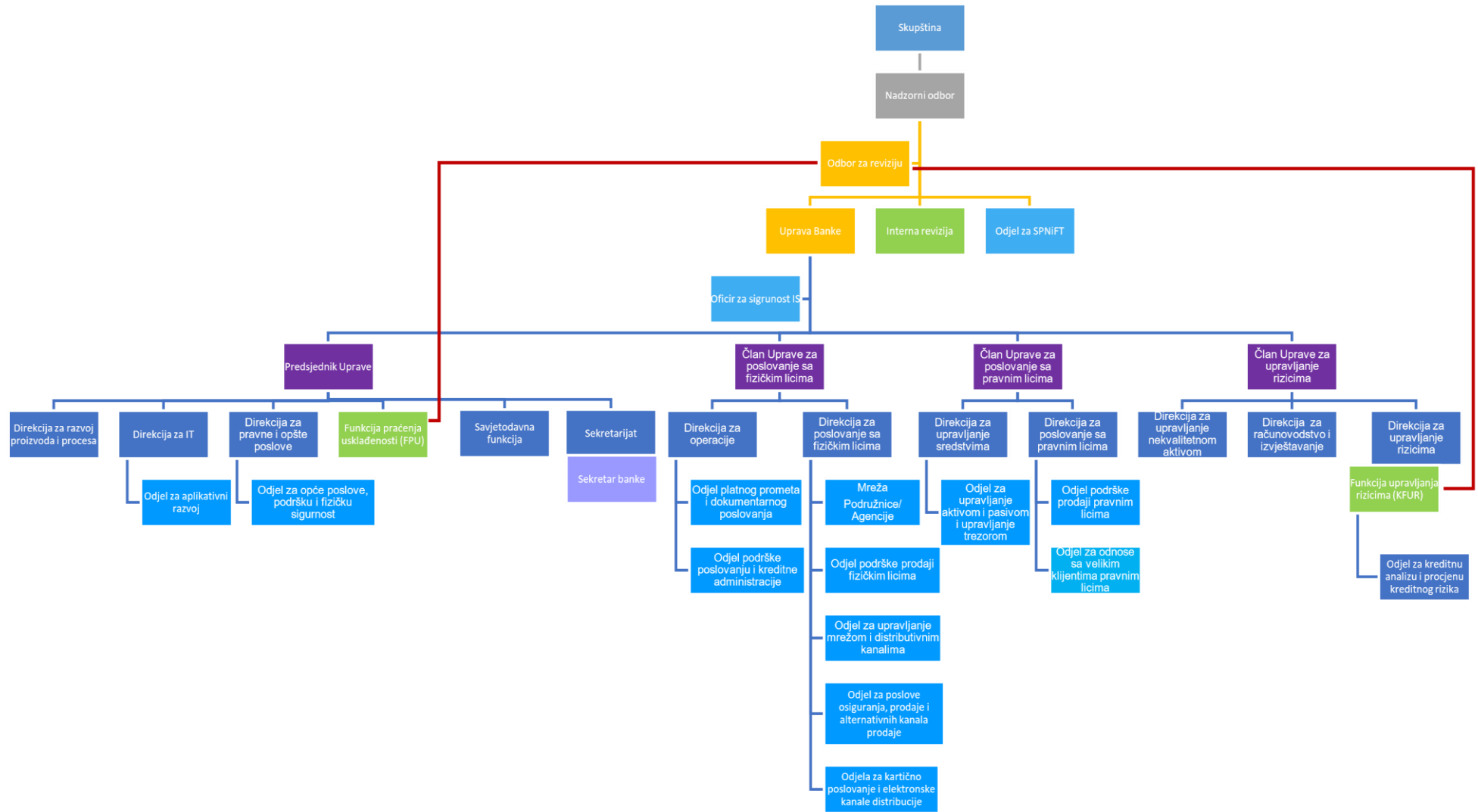
Kontrolne funkcije - Banka ima uspostavljene sljedeće kontrolne funkcije:

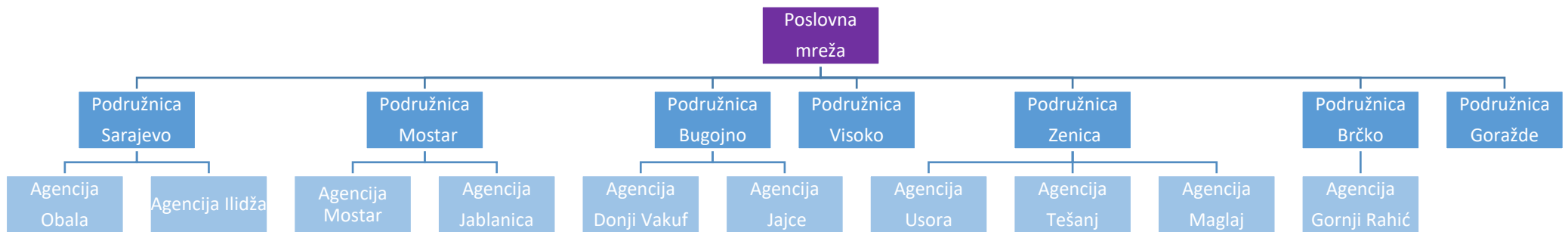
1. upravljanja rizicima,
2. praćenja usklađenosti i
3. interne revizije.

Iste su nezavisne i funkcionalno odvojene od organizacionih dijelova Banke u kojima se odvijaju poslovni procesi kojima se rizik preuzima, njihov je zadatak da takve poslovne procese prate, kontrolišu i ocjenjuju.

Savjetodavna funkcija - Savjetnici predsjednika Uprave - oblik/vrsta organizacijske jedinice u sklopu organizacijske strukture Banke oformljen iz strateških i/ili operativnih iz razloga organizovanja i obavljanja aktivnosti određenog poslovnog segmenta kao samostalan organizacijski dio na B1 nivou.

Grafikon 1. Organizaciona šema Banke

Grafikon 2. Šema poslovne mreže Banke

2.3. Uposlenici Banke

Na dan 31.12.2022. godine Banka ima 186 zaposlenih, od čega je 84 uposlenika u poslovnoj mreži Banke.

3. Vlasnička struktura, članovi nadzornog odbora i uprave banke

3.1. Dioničari koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima

Spisak dioničara Banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima Banke na dan 31.12.2022. godine:

Tabela 1. Pregled dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima

Vlasnička struktura			
Red.br	Ime i prezime / naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritene dionice
1.	Pršeš Hamid	14,34%	
2.	Pobjeda Rudet d.d. Goražde	12,68%	
3.	Oković Halil	10,98%	
4.	ASA banka d.d. Sarajevo	9,76%	
5.	Deljo Zijad	8,56%	
6.	OKAC d.o.o. Goražde	6,86%	
7.	Đozo Hasan	6,34%	
8.	Pršeš Enver	5,11%	

3.2. Članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke

Članovi Nadzornog odbora na 31.12.2022. godine su:

Tabela 2. Članovi Nadzornog odbora

Članovi Nadzornog odbora banke		
Red.br	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Aziz Šunje	Završio je Ekonomski fakultet u Sarajevu 1979. godine, na kojem je magistrirao 1985. godine, a zatim i doktorirao 1989. godine. Poznavalac je raznih polja u oblasti biznisa i jedan od najistaknutijih konsultanata u Bosni i Hercegovini u oblasti korporativnog upravljanja, poslovnog planiranja, strateškog menadžmenta i menadžmenta ljudskih resursa. Dugogodišnje radno iskustvo započinje 1980. godine kao Asistent na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, na kojem i danas radi kao Redovni profesor na katedri za Menadžment i organizaciju. U periodu od 1994. do 1995. bio je gostujući profesor na Loyola Marymounth University, a kao dobitnik Fulbright stipendije, u periodu od 1998. do 1999. bio je gostujući profesor i istraživač na Michigan State University. Član je Menadžment akademije i GEM Nacionalnog tima, te učesnik u velikom broju

		domaćih i internacionalnih projekata. Autor i koautor je mnogobrojnih knjiga i članaka.
2.	Ademir Abdić	Završio je Ekonomski fakultet u Sarajevu 2005., na kojem je magistrirao 2013., a zatim i doktorirao 2018. godine. Radno iskustvo započinje 2006. godine kao asistent na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, na kojem i danas radi kao docent na Katedri za kvantitativnu ekonomiju. Učesnik je mnogobrojnih projekata te autor i koautor brojnih naučnih članaka i dva univerzitetska udžbenika.
3.	Mehmet Siner	Magistrirao je na Univerzitetu „Dokuz Eylül” u Izmiru, na Odsjeku za ekonomiju. Ima licencu javnog računovođe i finansijskog savjetnika, licencu za korporativno upravljanje i licencu za kreditni rejting. Svoju profesionalnu karijeru započeo je nakon diplomiranja na univerzitetu. U periodu od 2003. do 2006. godine obavljao je poslove računovođe u različitim kompanijama iz privatnog sektora. Od 2006. godine radi na funkciji finansijskog direktora u kompaniji Kıriloğlu Kimya San. ve Tic. A.Ş. sa sjedištem u Turskoj.
4.	Almir Badnjević	Prof. Doc. dr. Almir Badnjević završio je Elektrotehnički fakultet u Sarajevu 2008. godine, a potom i Master studij 2010. godine. Doktorirao je na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Zagreb (FER), Sveučilišta u Zagrebu 2015. godine. Profesionalnu karijeru započinje 2010. godine u firmi New Tehnology doo Sarajevo, kao Menadžer tehničkog odjela i menadžer kvalitete laboratorija. Od 2013. do 2014. godine radio je u firmi Micom BH doo kao savjetnik za biomedicinski inženjering i mjerenja u medicini. Od 2014. godine imenovan je za direktora firme Verlab doo Sarajevo, a ujedno je osnivač i predsjednik Društva za medicinski i biološki inženjering u BiH, punopravni predstavnik BiH u IFMBE i EAMBES. Od 2021. godine imenovan je za IEEE EMBS Istaknutog predavača (Distinguished lecturer). U akademskoj karijeri, od 2015. godine počinje raditi kao docent i šef odsjeka za Genetiku i bioinženjering na Fakultetu za inženjering i prirodne nauke, Međunarodnog Burch Univerziteta. U zvanje docenta imenovan je i na Univerzitetu u Bihaću iz oblasti automatike i elektronike, te kao stručnjak iz prakse na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i Univerzitetu u Warwicku (Velika Britanija). Od 2018. godine imenovan je za vanrednog profesora u oblastima opće elektronike i bioinženjeringa, a 2019. godine na Farmaceutskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu biva izabran u zvanje docenta iz oblasti farmaceutska informatika. Autor ili koautor je preko 80 poglavlja knjiga, knjiga, časopisa u žurnalima, te članaka sa međunarodnih konferencija. Dobitnik je

		mnogobrojnih priznanja i nagrada, te član akademskih i profesionalnih udruženja i organizacija.
5.	Zdravko Rajić	Završio je Pravni fakultet u Mostaru 1979. godine, a pravosudni ispit položio 1984. godine u Sarajevu. Profesionalnu karijeru započinje po završetku fakulteta u firmi Apro-Hercegovina Mostar, kao samostalni referent za pravna pitanja. Također je radio u firmama Hepok Komerc Mostar i Distributivni centar Mostar. Od 1984. godine obavljao je javnotužiteljske poslove u Općinskom tužiteljstvu Mostar u svojstvu zamjenika javnog tužitelja, te javnog tužitelja u periodu od 1993. do 2003. godine. U periodu od 2008. do 2016. godine bio je član Visokog sudskog i tužiteljskog Vijeća BiH, te predsjednik Upravnog vijeća Lutrije BiH, kao i predsjednik Upravnog odbora Kliničke bolnice Mostar. Od 2003. radi kao odvjetnik u Odvjetničkom uredu Zdravko Rajić. Autor i koautor knjiga iz kaznenog prava.

Članovi Uprave Banke su imenovani u sastavu:

Tabela 3. Članovi Uprave Banke

Članovi Uprave banke		
Red.br	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Hamid Pršeš	Ekonomski fakultet završio je u Sarajevu 1987. godine. Dugogodišnje radno iskustvo započinje po završetku fakulteta u firmi UNIS J.P. Azot Goražde, gdje je u periodu od 1988. do 1991. godine obavljao funkciju direktora Sektora za društveni standard, a potom i direktora Sektora finansija. Prije ulaska u bankarski sektor imao je dugogodišnje rukovodeće iskustvo na direktorskim pozicijama u privrednim društvima. Obnašao je visokopozicionirane funkcije u organima Uprave. BOR banci se pridružuje 1999. godine, u kojoj je 2003. imenovan za direktora. Od 2016. godine imenovan je za Predsjednika Uprave Privredne banke Sarajevo d.d. Sarajevo u čijoj nadležnosti je: Direkcija za pravne i opće poslove, Direkcija za IT, Direkcija za razvoj proizvoda i procesa, Funkcija praćenja usklađenosti, Sekretarijat i Savjetodavne funkcije.
2.	Bedina Jusičić Musa	Ekonomski fakultet u Rijeci završila je 1994. godine. Profesionalnu karijeru započinje 1996. godine u sektoru bankarstva, u Promdei banci Sarajevo, kao referent za devizno knjigovodstvo u Sektoru računovodstva. Od 1996. godine pridružuje se

		<p>BOR banci kao saradnik u Kreditnom sektoru. Od 1999. do 2006. godine obavljala je funkciju direktora Sektora sredstava, nakon čega je imenovana za izvršnog direktora Sektora plasmana. U periodu od 2011. do 2016. godine obavljala je funkciju izvršnog direktora Sektora upravljanja rizicima.</p> <p>Od 2016. godine imenovana je za člana Uprave Privredne banke Sarajevo d.d. Sarajevo, u čijoj nadležnosti je: Direkcija za upravljanje rizicima, Direkcija za upravljanje nekvalitetnom aktivom i Direkcija za računovodstvo i izvještavanje i Oficir za IS.</p>
3.	Edin Kreštalica	<p>Ekonomski fakultet u Sarajevu završio je 2003. godine. Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu u saradnji sa Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu stekao zvanje magistra menadžmenta, smjer korporativno upravljanje.</p> <p>BOR banci se pridružuje 2003. godine kao saradnik u Sektoru plasmana. Od 2006. do kraja 2015. obavljao je funkciju direktora Sektora prodaje, rukovodioca Odjela poslova sa pravnim licima, Odjela kreditne analize i Odjela komisijonih plasmana. U periodu od 2015. do 2016. godine obavljao je funkciju izvršnog direktora za oblast prodaje.</p> <p>Od 2016. godine imenovan je za izvršnog direktora Privredne banke Sarajevo dd Sarajevo. Nadležan je za Direkciju za poslovanje sa pravnim licima i Direkciju za upravljanje sredstvima.</p>
4	Kemal Džabija	<p>Završio je Ekonomski fakultet u Sarajevu. Profesionalnu karijeru u sektoru bankarstva započinje 01.01.2006. godine u Raiffeisen banci BiH gdje do 2013. godine obavlja različite funkcije (saradnik u finansijama, Direktor Filijale, Menadžer za prodaju). Početkom 2013. godine je radio u Sparkasse banci na poziciji voditelja tima za upravljanje mobilnim prodajnim snagama. U periodu od 2013. do 2016. bio je zaposlen u Sberbank dd BiH na poziciji Direktora regije Sarajevo.</p> <p>Od 2016. godine imenovan je za savjetnika direktora BOR banke dd Sarajevo, a zatim i izvršnog direktora Privredne banke dd Sarajevo u čijoj nadležnosti je Direkcija za poslovanje sa fizičkim licima i Direkcija za operacije.</p>

Broj direktorskih funkcija članova Nadzornog odbora i Uprave Banke:

Tabela 4. Broj direktorskih funkcija članova Nadzornog odbora i Uprave Banke

Red.br	Ime i prezime člana nadzornog odbora ili uprave banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija apsolutno	Broj neizvršnih direktorskih funkcija apsolutno	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Aziz Šunje	1	-	-	-	-
2.	Ademir Abdić	-	-	-	-	-
3.	Mehmet Siner	1	1	-	-	-
4.	Almir Badnjević	1	1	-	-	7
5.	Zdravko Rajić	-	1	-	-	-
6.	Hamid Pršeš	-	1	-	-	-
7.	Bedina Jusičić Musa	-	-	-	-	-
8.	Edin Kreštalica	-	-	-	-	-
9.	Kemal Džabija	-	-	-	-	-

3.3. Politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke

Uslovi za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora su propisani Politikom sa procedurom za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Nadzornog odbora i samoprocjenu rada, a uslovi za procjenu članova Uprave su propisani Politikom i procedurama za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove Uprave i nosioce ključnih funkcija.

Članovi organa Banke moraju da imaju:

- **Dobar ugled.** Smatra se da član Nadzornog odbora i član Uprave ima dobar ugled ukoliko ne postoji dokaz o suprotnom, te ukoliko nema razloga za osnovanu sumnju u njegov ugled. Smatra se da član Nadzornog odbora i član Uprave nema dobar ugled ukoliko njegovo lično ili poslovno ponašanje izaziva značajnu sumnju u njegovu sposobnost da osigura adekvatno, efikasno i oprezno upravljanje Bankom.
- **Odgovarajuće stručno znanje i sposobnost.** Odgovarajućim stručnim znanjem smatra se najmanje završen diplomski studij u skladu s propisima kojima se uređuje naučna djelatnost i visoko obrazovanje (VSS-VII stepen stručne spreme, odnosno obrazovanje prvog ciklusa – 240 ECTS ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja), ili diploma stečena u inostranstvu koja je ekvivalentna diplomi visokog obrazovanja stečenoj u BiH. Iskustvo, koje može biti stečeno na akademskim, upravnim ili drugim radnim mjestima, te u upravljanju, nadzoru ili kontroli banaka ili drugih finansijskih institucija. Članovi organa trebaju imati znanja potrebna za adekvatno razumijevanje poslovanja banke i rizika banke, odnosno trebaju biti u mogućnosti dokazati da će ih steći u razumnom roku.
- **Nezavisnost,** tj. da samostalno obavljaju svoju funkciju u interesu Banke i bez uticaja drugih osoba koje mogu dovesti do sukoba interesa, te spremnost i mogućnost članova organa upravljanja za posvećivanje dovoljnog vremena u radu organa Banke.

Postupak procjene:

- Banka nema posebno imenovan Odbor za imenovanje, tako da funkciji Odbora za imenovanje i procjenu za članove Uprave vrši Nadzorni odbor. Sekretar pruža neophodnu podršku, koordinira i neposredno saraduje sa Nadzornim odborom po pitanju procjene

predsjednika/članova Uprave Banke. Nadzorni odbor, po potrebi, u svom radu može sarađivati i s drugim organizacijskim jedinicama Banke, u svrhu prikupljanja svih potrebnih podataka za procjenu.

Osnovni zadaci Nadzornog odbora su da:

- provodi postupak inicijalne procjene po osnovu propisane dokumentacije,
- provodi postupak redovne godišnje i vanredne procjene primjerenosti.

Na osnovu provedenog postupka Nadzorni odbor utvrđuje rezultate procjene u formi Zaključka. Rezultat procjene mora imati jasan rezultat procjene i to „može biti kandidat“ ili „ne može biti kandidat“. Procjena pored zaključka mora imati obrazloženje provedenog postupka i evidenciju dokumentacije na bazi koje je Nadzorni odbor izvršio procjenu.

- Banka je dužna izvršiti procjenu primjerenosti kandidata predloženih za članove Nadzornog odbora, kao i već imenovanog predsjednika i/ili člana Nadzornog odbora:
 - prije imenovanja kandidata za članove Nadzornog odbora Banke i podnošenja zahtjeva Agenciji za izdavanje prethodne saglasnosti za izbor, odnosno imenovanje člana/ova Nadzornog odbora (inicijalna procjena),
 - godišnje, kao redovnu godišnju procjenu već izabranih, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora, s ciljem utvrđivanja njihove stalne primjerenosti za obavljanje funkcije na koju su imenovani, pri čemu se vodi računa o primjerenosti Nadzornog odbora u cjelini (redovna procjena),
 - vanredno, kada nastupe okolnosti za provjeru primjerenosti, odnosno u slučaju opravdane sumnje da član, tokom mandata, ne ispunjava propisane kriterije (vanredna procjena primjerenosti).
- Prilikom procjene pojedinih članova Nadzornog odbora, Banka vrši procjenu Nadzornog odbora kao cjeline, a određeni nedostaci u ukupnoj procjeni ne znače da pojedini član ne ispunjava neke ili sve uslove. Predsjednik i članovi Nadzornog odbora, odnosno kandidat za funkciju člana Nadzornog odbora dužan je redovno godišnje obavještavati Banku o svim promjenama koje utiču na njegovu primjerenost za obavljanje funkcije, a u slučaju bitne promjene odmah po njenom nastanku.

U 2022. godini uz prethodnu saglasnost regulatora imenovana je Uprava u istom sazivu.

3.4. Članovi Odbora za reviziju

Odbor za reviziju je imenovan od strane Nadzornog odbora u sljedećem sastavu:

Tabela 5. Članovi Odbora za reviziju

Članovi Odbora za reviziju		
Red.br	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Muhamed Hubanić	Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Radnu karijeru započeo je u firmi Pobjeda -Rudet dd Goražde 2008. godine, a 2015. godine imenovan je za direktora navedene firme.
2.	Hasan Đozo	Diplomirao je na mašinskom fakultetu u Sarajevu 1975. godine. Od 1976. godine u firmi Pobjeda Goražde obavljao je funkcije upravnika proizvodnje, direktora OURA, šefa komercijale, izvršnog direktora za marketing, te kao Izvršnog direktora u periodu od 2000. do 2003. godine. Od 2003. do 2016. godine obavljao je funkciju direktora marketinga u firmi Pobjeda Rudet, a zatim i funkciju

		direktora navedene firme u periodu od 2007. do 2016. godine (do odlaska u penziju).
3.	Dragan Prusina	Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, magistrirao i doktorirao u Banja Luci. Posjeduje certifikat za ovlaštenog revizora. Dugogodišnje radno iskustvo započeo je 1989. godine u firmi TP Brotnjopromet kao šef finansija, a zatim kao direktor iste firme. U periodu od 1992. do 2006. godine radio je u firmama JP PTT Herceg-Bosne kao ekspert za ekonomiku pri Sektoru investicija, Općini Čitluk kao Predstojnik Odjela finansija i zamjenik načelnika, Zamjenik ministra industrije i rudarstva u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, te kao zamjenik generalnog direktora Porezne Uprave FBiH, savjetnik ministra za fiskalni sustav u Ministarstvu finansija FBiH. Trenutno obnaša funkciju direktora JP NIO Službeni list BiH
4	Midhat Oković	Midhat Oković rođen je 1989. godine. Diplomirao je 2018. godine na Univerzitetu Union-Nikola Tesla u Beogradu, na kojem je završio i master studij 2019. godine. Od 2011. godine zaposlen je u firmi Okac doo Goražde na poziciji zamjenik direktora, te kao direktor u firmi Goraždeputevi dd od 2015. godine.
5	Rehad Deljo	Završio je Mašinski fakultet u Sarajevu. Početkom agresije pridružuje se Armiji BiH, u kojoj ostaje sve do kraja 1995. Posjeduje dodatna znanja iz oblasti upravljanja sistemima, biznisa i organizacije, kao i ovladavanja društvenim sistemima. Obnašao je funkciju predsjednik skupštine Obrtničke komore BPK, kao i više udruženja na području BPK. Trenutno obnaša funkciju Predsjednika saveza pčelara F BiH. Osnivač je, vlasnik i direktor zadruge Medina Goražde.

3.5. Članovi ostalih odbora i učestalost zasjedanja

Obzirom na veličinu Banke i internu organizaciju, vrstu obim i složenost poslova Nadzorni odbor samostalno izvršava zadatke Odbora za rizike, Odbora za naknade i Odbora za imenovanja.

Sjednice Nadzornog odbora i Odbora za reviziju održavaju se minimalno kvartalno.

3.6. Funkcija Interne revizije

Rad Interne revizije Banke je usklađen sa Zakonom o bankama, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, Poveljom Interne revizije Banke te Programom sa procedurama rada Interne revizije Banke. Program rada Interne revizije Banke služi kao osnova za rad kontrolne funkcije Interne revizije i pripremu strateškog (trogodišnjeg) i godišnjeg operativnog plana rada. Prioritizacija oblasti Interne revizije Banke je bazirana na profilu rizičnosti u poslovanju Banke uz odgovarajuću procjenu tih rizika, te se kao takva koristi za izradu strateških (trogodišnji ciklus) i godišnjih operativnih planova Interne revizije. U ovu svrhu, Banka je razvila specifičnu metodologiju procjene rizika.

Nadzorni odbor uspostavlja funkciju nezavisne interne revizije u Banci i osigurava uslove za provođenje ovog Programa. Programom se utvrđuju minimalni standardi Interne revizije koju je Banka dužna da obezbijedi, kontinuirano provodi i održava. Program rada Interne revizije Banke

služi kao osnova za rad kontrolne funkcije Interne revizije i pripremu strateškog (trogodišnjeg) i godišnjeg operativnog plana rada.

Svrha interne revizije jeste da pruži nezavisno i objektivno uvjeravanje i konsultantske/savjetodavne usluge, sa ciljem unapređenja poslovanja Banke. Interna revizija je nezavisna samostalna funkcija koja ispituje i ocjenjuje aktivnosti Banke i njenih organizacionih dijelova.

Cilj interne revizije je pružanje usluga koje trebaju pomoći Upravi u efikasnom izvršavanju njihovih obaveza, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, metodologiju rada, interne akte i ugovore i druge propise, dajući preporuke i savjete u vezi sa aktivnostima koje su predmet revidiranja.

Kontrolna funkcija interne revizije pomaže Banci u ostvarivanju ciljeva primjenom sistematičnog i discipliniranog pristupa ocjeni i poboljšanju efikasnosti procesa upravljanja rizikom, kontrolama i procesima rukovođenja.

Uloga interne revizije je da na osnovu utvrđivanja potencijalnih rizika u procesima i aktivnostima:

- Identifikuje i procijeni potencijalne rizike za poslovanje banke;
- Provjerava primjerenost kontrola uspostavljenih kako bi se osigurala usklađenost sa politikama i procedurama i sa strategijom rizika Banke;
- Ocjenjuje pouzdanost i tačnost finansijskih informacija i izvještaja;
- Ocjenjuje adekvatnost upravljanja imovinom, zbog zloupotrebe, lošeg upravljanja, grešaka, prevara i nepravilnosti,;
- Ocjenjuje učinkovitost i djelotvornost poslovanja;
- Prati preporuke kako bi se osiguralo poduzimanje odgovarajućih korektivnih radnji;
- Obavlja nerutinske angažmane s izražavanjem uvjerenja, što uključuje revizije projekta, posebne zahtjeve i posebne istrage. Revizije projekta imaju za cilj davanje preporuka u ranoj fazi projekta. Posebni zahtjevi i posebne istrage su neplanirani revizijski angažmani koji se obavljaju na zahtjev Uprave, Odbora za reviziju ili Nadzornog odbora.
- Obavlja formalne konsultantske angažmane. Oni su dio godišnjeg plana revizije, dogovoren s Upravom i namijenjen poboljšanju upravljanja Bankom, upravljanja rizicima i internih kontrola;
- Koordinira s vanjskom revizijom i drugim kontrolnim funkcijama u Banci kako bi se osigurala odgovarajuća pokrivenost i izbjeglo dupliciranje napora.

Kontrolna funkcija Interne revizije Banke Nadzornom odboru i Odboru za reviziju Banke daje nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije, daje savjete i preporuke za unapređenje postojećeg sistema internih kontrola i poslovanja Banke, kao i da pruža pomoć Nadzornom odboru i Odboru za reviziju u ostvarivanju njihovih ciljeva, primjenjujući sistematičan, disciplinovan i dokumentovan pristup vrednovanju i unapređenju postojećeg načina kontrole, upravljanja rizicima i rukovođenja procesima.

U okviru svojih zadataka funkcija interne revizije vrši ocjenu:

- a) efikasnosti i adekvatnosti sistema internog upravljanja u Banci iz člana 4. Odluke o sistemu internog upravljanja u Banci (Službene novine Federacije BiH 39/21) i značajnih rizika u cilju identifikovanja, procjene odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u Banci,
- b) adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja iz čl. 6. i 7. Odluke o sistemu internog upravljanja u Banci (Službene novine Federacije BiH 39/21), te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom Banke,
- c) usklađenosti uspostavljenih procedura i postupka Banke s propisima, internim aktima i odlukama organa Banke,

- d) adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupka Banke, uključujući sveobuhvatnost postupka, koji osiguravaju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija, koji se upotrebljavaju u internim modelima Banke,
- e) adekvatnosti, kvaliteta, efikasnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja banke,
- f) sistema izvještavanja nadležnih organa banke i rukovodioca,
- g) tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja Banke i sistema računovodstvenih evidencija,
- h) adekvatnosti upravljanja imovinom banke,
- i) primjene Politike naknada iz člana 7. Odluke o sistemu internog upravljanja u Banci (Službene novine Federacije BiH 39/21),
- j) usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženost rizicima,
- k) adekvatnosti informacionog sistema u banci,
- l) strategije i postupke za ICAAP i ILAAP,
- m) sistema prikupljanja i tačnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije,
- n) slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
- o) postupanja Banke po nalozima i preporukama Agencije i društva za reviziju i
- p) obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije interne revizije.

Internu reviziju imenuje Nadzorni odbor Banke, koji određuje visinu plate i druge uslove koji treba da osiguraju najviše standarde u realizaciji odgovornosti internog revizora.

Tokom obavljanja kontrolne funkcije, Interna revizija sačinjava sljedeće izvještaje:

1. izvještaji o provedenim kontrolama/revizijama, operativni izvještaji,
2. izvještaj o izvršenju prijedloga i preporuka (follow up izvještaji) na kvartalnoj osnovi,
3. vanredni izvještaji (ukoliko ih ima),
4. izvještaji o radu funkcije Interne revizije na kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

Interna revizija treba da obuhvati praćenje i pregled svih područja poslovanja Banke koja nose rizik, a prioritet u praćenju i pregledu od strane internog revizora će biti poslovne transakcije sa većim stepenom rizika, prema izvršenoj klasifikaciji, što je detaljno razrađeno u godišnjem Planu rada Interne revizije.

Nakon obavljenih testova i izvedenih zaključaka Interna revizija sačinjava izvještaj u pisanom obliku, koji se prije dostavljanja Odboru za reviziju, razmatra sa rukovodstvom dijela Banke koji je bio predmet revizije, odnosno sa Upravom Banke.

Zaključci Interne revizije su formalizovani u pisanim izvještajima koji sadrže i prijedloge za neophodne korektivne aktivnosti. Izvještaji Interne revizije su pravovremeni, jasni, sažeti i dostavljaju se Odboru za reviziju, a informiše se Uprava Banke. Odbor za reviziju u skladu sa svojom procjenom i odlukom najmanje kvartalno informiše Nadzorni odbor o nalazu Interne revizije.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta interna revizija je organizaciono zastupljena sa dva radna mjesta i to Glavni Interni revizor Banke i zamjenik Glavnog Internog revizora Banke.

Dakle, za vršenje funkcije Interne revizije u Banci predviđena su dva radna mjesta.

3.7. Eksterna revizija

Reviziju finansijskih izvještaja Privredne banke Sarajevo d.d. Sarajevo za 2022. godinu, izvršila je revizorska kuća BDO BH d.o.o. Sarajevo.

4. Politika naknada

Politika naknada utvrđena i determinisana je Pravilnikom o platama i naknadama zaposlenika sa procedurom za proces upravljanja radnim učinkom koju je usvojio Nadzorni odbor Banke 28.02.2020. godine. U okviru razmatranja i usvajanja predmetnog internog akta Nadzorni odbor je u funkciji Odbora za naknade razmatrao politiku naknada Banke

Predmetnim aktom uređene su grupe složenosti poslova, vrednovanje poslova po radnim mjestima, način obračuna plata, dodaci na plate, naknade plata, naknade iz osnova materijalnih prava radnika, kao i druge isplate u vezi s radom koje nemaju karakter plate.

Nadzorni odbor odgovoran je za usvajanje Pravilnika o platama i naknadama zaposlenika sa procedurom za proces upravljanja radnim učinkom i nadziranje njegove implementacije.

Uprava Banke također kontrolira provođenje i implementaciju Pravilnika o platama i naknadama zaposlenika sa procedurom za proces upravljanja radnim učinkom.

Odlukom o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci Agencije za bankarstvo FBiH i Pravilnikom o platama i naknadama zaposlenika sa procedurom za proces upravljanja radnim učinkom definisane su nadležnosti i odgovornosti Uprave Banke i Nadzornog odbora.

U skladu sa poslovnom strategijom Banke, ciljevima te strategijom preuzimanja rizika, a u cilju efikasnog upravljanja rizicima, Banka u sistemu naknada definiše postojanje fiksne plate koja obuhvata i dodatke obračunate u skladu sa zakonskim propisima po osnovu radnog odnosa i varijabilne plate koja zavisi od uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i Banke, a zasnovana je na unaprijed definisanim i mjerljivim kriterijima.

U toku 2022. godine Nadzorni odbor Banke nije razmatrao Politiku naknada u funkciji Odbora za naknadu. Nadzorni odbor banke je o naknadama odlučivao pojedinačno, kod odluka o imenovanjima i reimenovanjima ključnih funkcija.

Tabela 6. Pregled naknada po poslovnim područjima

Poslovno područje	Broj zaposlenih	Bruto naknada
Upravljanje sredstvima	7	227
Poslovanje sa stanovništvom	93	2.050
Poslovanje sa pravnim licima	7	236
Uprava i kontrolne funkcije	10	1.329
Ostali	69	2.669
Ukupno	186	6.511

Tabela 7. Naknade po kategorijama zaposlenika

Poslovno područje	Broj zaposlenih	Bruto naknada
Nadzorni odbor	5	62
Uprava banke	4	1.032
Kontrolne funkcije	6	297
Ostali identifikovani zaposlenici	36	1.643
Ukupno	51	3.034

Kod četiri zaposlenika Banke isplaćene su naknade u toku 2022. godine veće od 100 hiljada KM.

5. Strategija, ciljevi i politike za upravljanje rizicima

Sistem upravljanja rizicima u Banci uspostavljen je na način da obuhvata sve rizike koje Banka smatra značajnim i kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

5.1. Opis strategija i politika upravljanja rizicima

Cilj cjelokupnog sistema upravljanja rizicima jeste osigurati pravovremenu identifikaciju i adekvatno upravljanje svim materijalno značajnim rizicima koji proizilaze iz poslovanja Banke.

Osnovni ciljevi upravljanja rizicima su:

- Razvoj aktivnosti u skladu sa poslovnom strategijom Banke, sadržanom u dokumentu Strateški plan poslovanja za period 2023. - 2027. godine,
- Minimiziranje negativnih efekata na kapital i profitabilnost Banke,
- Održavanje adekvatnosti kapitala,
- Održavanje likvidnosti na nivou koji obezbjeđuje novčane tokove za planirane poslovne aktivnosti,
- Izbjegavanje visokog nivoa koncentracija izloženosti riziku i
- Usklađenost sa zakonskom regulativom.

U svom poslovanju Banka se rukovodi osnovnim načelima upravljanja rizicima:

- **Razdvajanje odgovornosti** - Upravljanje rizicima je odvojeno od aktivnosti preuzimanja rizika.
- **Načelo konzervativnosti** - U slučaju postojanja bilo kakve sumnje o nekom riziku, modelu ili poslovnoj aktivnosti, Banka će primjeniti konzervativan pristup, odnosno rukovoditi se nepovoljnijim scenarijom.
- **Sukob interesa** - Banka će poduzeti sve mjere u cilju izbjegavanja sukoba interesa u okviru njenih poslovnih aktivnosti. Interni sukob interesa se izbjegava kroz adekvatnu organizacionu strukturu, razdvajanje odgovornosti, jednoznačne linije izvještavanja i sistema nagrađivanja.
- **Odgovornost** - U sistem upravljanja rizicima su aktivno uključeni Uprava, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke.
- **Implementacija novih proizvoda** - Prije uvođenja novog proizvoda, poslovnog segmenta ili prije ulaska na nove tržišne segmente potrebno je provesti neovisnu analizu svih mogućih rizika.
- **Pravna usklađenost** - Banka kontinuirano osigurava da se njene poslovne aktivnosti odvijaju u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima i internim regulativama.
- **Transparentnost** - Kanalima komunikacije se osigurava razmjena informacija sa svim internim i eksternim zainteresovanim stranama.

Za upravljanje rizicima odgovorni su svi zaposlenici Banke u okviru svoje uloge u poslovnom procesu, te se očekuje da svi zaposlenici provode Strategiju upravljanja rizicima što podrazumijeva jasno razumjevanje iste kako bi bila inkorporirana u sve poslovne procese.

Strategija upravljanja rizicima je krovni akt iz kojeg proizlaze i sa kojim su usklađeni ostali interni akti iz oblasti upravljanja značajnim rizicima u Banci.

Nadzorni odbor redovno godišnje usvaja Strategiju upravljanja rizicima usklađenu sa ukupnom poslovnom strategijom i ista je osnov integrisanog procesa upravljanja značajnim rizicima identifikovanim u Banci. Strategijom upravljanja rizicima Banka je definisala sljedeće:

- Ciljevi i osnovni principi preuzimanja i upravljanja rizicima u Banci,
- Politika sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS),

- Analiza rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, te
- Osnovni elementi ICAAP-a i ILAAP-a Banke.

Uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost aktivnosti Banke na tržištu na kojem djeluje (FBiH) Banka je utvrdila da je izložena ili bi mogla biti izložena prema 25 rizika koji za Banku predstavljaju sljedeće značajne rizike od čega 21 rizik kojima je Banka izložena i 4 rizika kojima bi mogla biti izložena: kreditni rizik, rezidualni rizik, rizik koncentracije, valutni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa, rizik krive prinosa, rizik opcije, operativni rizik, rizik informacione i komunikacijske tehnologije, rizik eksternalizacije, cyber rizik, pravni rizik, rizik SPNiFT, rizik izvršenja, isporuke i upravljanja procesima, rizik likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik finansiranja likvidnosti, rizik unutarodnevnne likvidnosti, rizik koncentracije izvora, rizik kapitala, te na kraju rizici kojima bi Banka mogla biti izložena su rizik profitabilnosti, reputacijski rizik, strateški rizik i poslovni rizik.

Rizici koji su prepoznati kao rizici koji nisu značajni za Banku, a obavezan su dio sistema upravljanja rizicima su: valutno inducirani rizik, kamatno inducirani rizik, rizik druge ugovorne strane, tržišni rizik, pozicijski rizik, robni rizik, rizik kreditne marže, rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik), rizik osnove (kamatni rizik), upravljački rizik, rizik države/zemlje, rizik usklađenosti, rizik namirenja, rizik prekomjerne finansijske poluge, rizik ulaganja, rizik modela, rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja, rizik internih i eksternih prevara, rizik kadrova, odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu, rizik štete na materijalnoj imovini, rizik nekretnina, rizik slobodne isporuke, političko – ekonomski rizik, rizik transfera, migracijski rizik i okolišni, socijalni i upravljački - ESG rizici.

Shodno materijalnom značaju za identifikovane značajne rizike propisan je set politika i procedura u skladu sa važećom regulativom kojima se detaljnije uređuje upravljanja rizicima te definišu osnovni limiti u odnosu na koje će se analizirati izloženost rizicima. Politike se ažuriraju minimalno jednom godišnje ili po potrebi i češće, a odobravaju ih nadležni organi Banke.

Banka je internim aktom Politika sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) uspostavila okvir za sklonost preuzimanja rizika, kao i srednjoročni - dugoročni odnos Banke prema rizicima, a u skladu sa poslovnim ciljevima, planovima, strategijom i politikama. Osnovna svrha je utvrditi nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi ispunila svoje poslovne ciljeve, te su u istom sadržani interni limiti prihvatljivosti rizika, upozoravajuće vrijednosti limita kao i njihove granične vrijednosti koje ukazuju na ozbiljan poremećaj u poslovanju, kao i praćenje i izvještavanje o internim limitima, te postupcima u slučaju prekoračenja istih.

Analizom rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena koja je prilog internog akta Strategija upravljanja rizicima utvrđena je interna metodologija procjene značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena na osnovu koje se procjenjuje nivo izloženosti značajnih rizika, prvenstveno imajući u vidu njihov uticaj na ICAAP, ILAAP i profitabilnost Banke.

Na osnovu Srednjoročnog plana poslovanja, Plana poslovanja, Plana upravljanja nekvalitetnom aktivom, Plana likvidnosti i plana izvora finansiranja i Plana kapitala, te analize značajnih rizika, Banka je definisala strateške pokazatelje koji se prate na kvartalnom nivou.

Prikaz istih sa izračunom na 31.12.2022. godine dat je u tabeli u nastavku:

Tabela 8. Strateški pokazatelji na 31.12.2022. godine

Strateški pokazatelji izloženosti rizicima		31.12.2022.
Kreditni rizik		
Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima		5,35%
Pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti		86,33%
Stopa rasta nekvalitetnih kredita (u odnosu na 31.12. prethodne godine)		-42,51%
Rizik likvidnosti		
Koeficijent pokriva likvidnosti LCR		186,94%
LDR (omjer kredita i depozita)		61,13%
Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)		159,58%
Rizik profitabilnosti		
Profitabilnost imovine (ROAA)		1,36%
Profitabilnost kapitala (ROAE)		16,13%
Rizik kapitala		
Regulatorni kapital u hKM		54.845
Stopa adekvatnosti regulatornog kapitala		17,90%
Stopa finansijske poluge		7,89%

U protekloj 2022. godini poslovni model Banke zasnovan je na tradicionalnom bankarstvu sa kontinuiranim jačanjem retail segmenta uz održavanje corporate segmenta u skladu sa definisanim strateškim ciljevima. Generisanje kamatnog prihoda u okviru poslovnog modela i dalje je dominantan generator profitabilnosti Banke.

Kroz svoj poslovni model Banka je u 2022. godini ostala prepoznatljiva na tržištu i svoju konkurentnost gradi na stalnom unapređivanju pristupa klijentu i brzini odgovora na klijentove potrebe, ne umanjujući pri tome značaj minimiziranja svih rizika koje poslovni odnos klijent-Banka sa sobom nosi.

Obzirom na dinamičnost promjena u poslovnom okruženju, Banka minimalno godišnje preispituje poslovni model u fazi izrade godišnjeg i srednjoročnog Plana. Izbor poslovnog modela Banke kojem je prilagođena bilansna struktura ovisi o nizu drugih faktora koji utječu na ukupan rizični profil Banke, a značajnije izmjene poslovnog modela uglavnom su povezane sa visokim ulaganjima u nove tehnologije, dodatna kapitalna jačanja koja onda dovode i do značajnijih izmjena u bilansnim strukturama i glavnim izvorima prihoda Banke.

5.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih stavki.

U ukupnoj rizičnoj aktivni najveće učešće se odnosi na izloženost kreditnom riziku. Zahtjeve u procesu upravljanja kreditnim rizikom Banka osigurava kroz dizajn kreditnog procesa definisanim Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom i setom internih akata koji su obavezujući po važećoj regulativi i koji se svakodnevno primjenjuju u praksi, a kojima se detaljno opisuje način odvijanja kreditnog procesa u Banci.

Kreditni proces minimalno obuhvata:

- Odobravanje izloženosti;
- Praćenje rizičnosti izloženosti;
- Analizu izloženosti kreditnom riziku;

- Sistem ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika;
- Postupanje sa nekvalitetnim izloženostima;
- Postupanje sa restrukturiranim izloženostima;
- Raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika i
- Uredno vođenje kreditnog dosijea prema propisanom sadržaju.

Procesom od prijema kreditnog zahtjeva do donošenja odluke nosioca ovlasti i realizacije iste, upravlja funkcija ugovaranja putem nadležnih direkcija koje izvršavaju ovu funkciju. Svi regulatorno propisani zahtjevi vezani za ovaj segment kreditnog procesa uključeni su i detaljno opisani u Politici sa procedurom kreditiranja pravnih lica i Proceduri kreditiranja fizičkih lica. Funkcija podrške kroz Direkciju za operacije obavlja i administrira proces naplate kreditnih potraživanja. Za uspostavu poslovnog odnosa nadležne su Direkcija za poslovanje sa pravnim licima, Direkcija za poslovanje sa fizičkim licima uključujući Poslovnu mrežu.

Za praćenje i postupanje sa nekvalitetnim izloženostima nadležna je Direkcija za upravljanje nekvalitetnom aktivom, a isto je regulisano Procedurama restrukture i naplate potraživanja nekvalitetne aktive.

Analiza izloženosti kreditnom riziku podrazumijeva kontinuiranu analizu strukture, kvaliteta i trendova kreditnog portfolija, te analizu koncentracija prisutnih u kreditnom portfoliju, koja se vrši u okviru Direkcije za upravljanje rizicima. Upravljanje kreditnim rizikom je u nadležnosti Direkcije za upravljanje rizicima i vrši se kroz praćenje i kontrolu zakonski i interno definisanih limita koji su detaljno definisani Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom, Politikom sa procedurama upravljanja koncentracijama kreditnog rizika, Politikom poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa Bankom i Politikom sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS).

5.1.2. Rezidualni rizik

Rezidualni rizik je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je banka izložena.

Rezidualni rizik je značajni rizik niskog nivoa koji dijelom determiniše intenzitet kreditnog rizika kroz RWA, odnosno učešća klase izloženosti „osigurano nekretninama“ u ukupnoj RWA za kreditni rizik. Nivo izloženost Banke kreditnom riziku, odnosno ukupni nivo RWA za kreditni rizik zavisi od kolateraliziranosti portfolija, odnosno vrste nekretnina i njihove vrijednosti na tržištu.

5.1.3. Koncentracijski rizik

Koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja Banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.

Upravljanje koncentracijskim rizikom definisano je:

- Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom kojom se definišu segmenti kreditnog procesa nužni u procesu upravljanja kreditnim rizikom, sa akcentom na praćenje rizične izloženosti i analizu izloženosti kreditnom riziku.
- Politikom sa procedurama poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa bankom kojom se definišu minimalni standardi poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa Bankom, nadležnosti za identifikaciju, praćenje izloženosti, kontrolu povezanosti i izvještavanje.
- Politikom sa procedurama upravljanja koncentracijama kreditnog rizika kojom se propisuju minimalni standardi u upravljanju koncentracijama kreditnog rizika, a uključuju definisanje

izloženosti, izračun vrijednosti izloženosti, definisanje velike izloženosti, nadležnosti za identifikaciju i evidenciju povezanosti, kontrolu i izvještavanje.

- Politikom sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) kojom je uspostavljen okvir za sklonost preuzimanja rizika, kao i srednjoročni - dugoročni odnos Banke prema rizicima, a u skladu sa poslovnim ciljevima, planovima, strategijom i drugim politikama. Osnovna svrha ovog akta je utvrditi nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi ispunila svoje poslovne ciljeve te su u istom sadržani interni limiti prihvatljivosti rizika, upozoravajuće vrijednosti limita kao i njihove granične vrijednosti koje ukazuju na ozbiljan poremećaj u poslovanju kao i praćenje i izvještavanje o internim limitima, te postupcima u slučaju prekoračenja istih.

Identifikacija i evidencija povezanih lica je u nadležnosti Direkcija za poslovanje sa pravnim/fizičkim licima, Direkcije za upravljanje nekvalitetnom aktivom, podružnica/agencija. Identifikacija se vrši prilikom prvog uspostavljanja poslovnog odnosa sa klijentom, zatim tokom analize kreditnog zahtjeva te tokom redovnog monitoringa poslovanja klijenta. Navedene organizacione jedinice kao jedinice koje ugovaraju transakcije i preuzimaju rizik, nadležne su za ugovaranje poslova u skladu sa definisanim limitima koncentracije rizika. Kontinuirano se vrše provjere evidencije grupa povezanih lica s ciljem ispravne identifikacije istih, dijelom i od strane Direkcije za upravljanje rizicima kroz analizu uzorka definisanog za kreditni rizik te u okviru mišljenja na dostavljene kreditne prijedloge. U cilju praćenja izloženosti koncentracijskom riziku, Banka je uspostavila aplikativno rješenje za povezivanje lica u skladu sa odredbama Zakona o bankama FBiH, Odluke o velikim izloženostima banke i Odluke o poslovanju banke sa licima u posebnom odnosu sa bankom. Prijava povezanosti vrši se u skladu sa Uputstvom za unos/izmjene grupa međusobno povezanih lica.

Nadležnost za identifikaciju lica u posebnom odnosu sa bankom definisana je internim aktom koji reguliše ovu oblast. Za evidenciju i ažuriranje lica u posebnom odnosu sa Bankom u informacioni sistem nadležan je Sekretar Banke. Organizacione jedinice koje ugovaraju transakcije i preuzimaju rizik prilikom izrade kreditnog prijedloga dužne su utvrditi da li se klijent nalazi na listi lica u posebnom odnosu sa bankom i sa njima povezanim licima. Ukoliko se nalazi neophodno je u izračun koncentracije rizika uključiti izloženost svih članova grupe lica u posebnom odnosu sa bankom i s njima povezanim licima i posmatrati je kao jedinstvenu izloženost u skladu sa definisanim limitima koncentracije rizika. Direkcija za upravljanje rizicima u okviru mišljenja na dostavljene kreditne prijedloge daje poseban osvrt na poštivanje definisanih limita. Na mjesečnom nivou vrši kontrolu liste lica u posebnom odnosu sa bankom i sa njima povezanim licima.

Upravljanje rizikom koncentracije je u nadležnosti Direkcije za upravljanje rizicima i vrši se kroz praćenje:

- limita izloženosti Banke prema jednom korisniku i grupi povezanih lica,
- limita izloženosti Banke prema licima u posebnom odnosu sa bankom i s njima povezanim licima,
- limita izloženosti Banke prema uposlenicima, te
- indeksa sektorske i individualne koncentracije.

Rizik koncentracija je značajni rizik niskog nivoa koji Banka održava na prihvatljivom nivou operativnim djelovanjem i internim ograničavanjem koncentracija kreditnog rizika.

5.1.4. Valutni rizik

Valutni rizik je rizik gubitka koji proizilazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Nivo valutnog rizika zavisi od stepena usklađenosti aktive i pasive Banke (stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova) i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva, i u Banci je niskog nivoa. U skladu sa svojom poslovnom politikom Banka obavlja sljedeće devizne poslove: prihvatanje i praćenje novčanih depozita u devizama, kupoprodaja deviznih sredstava, obavljanje platnog prometa sa inostranstvom dok se vanbilansne devizne aktivnosti obavljaju putem izdavanja plativih i činidbenih garancija, otvaranja akreditiva i ostalih oblika jemstava.

Politika i procedure za upravljanje deviznim rizikom definiše devizne aktivnosti Banke i uspostavu ograničenja deviznog rizika u cilju minimiziranja mogućih gubitaka za Banku. Ograničenja nivoa izloženosti deviznom riziku utvrđuju se u odnosu na visinu priznatog kapitala i prate se u skladu sa Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke. Osnova za upravljanje i kontrolu FX aktivnosti i FX rizika je praćenje devizne usklađenosti stavki neto aktive i pasive po pojedinačnim valutama u obliku izvještaja o deviznoj poziciji. Valutna usklađenost finansijske neto aktive i finansijske pasive uglavnom se odražava kroz aktivnosti kupoprodaje KM/EUR, KM/ostale i EUR/ostale valute kao i praćenjem dospijeca kredita i depozita sa valutnom klauzulom.

Direkcija za upravljanje sredstvima zadužena je za dnevno upravljanje deviznom pozicijom Banke unutar utvrđenih limita na osnovu kretanja kurseva, specifičnosti stavki koje ulaze u izračun pozicije i uz nastojanje da se minimizira rizik gubitka iz osnova obračunskih kursnih razlika. Mjere usklađivanja deviznih pozicija sprovode nadležne Direkcije. Nadležnosti i odgovornosti lica koja donose odluku o obavljanju FX aktivnosti i lica koja su odgovorna za njihovu realizaciju, ugovaranje, izvršavanje i knjigovodstveno evidentiranje su razgraničena.

Direkcija za upravljanje sredstvima kvartalno informiše Internu reviziju, Upravu Banke i dostavlja Nadzornom odboru na razmatranje i usvajanje Izvještaj o korištenju FX (deviznih) ovlaštenja i preuzimanja FX (deviznog) rizika.

5.1.5. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Izloženost Banke kamatnom riziku proizilazi iz podkategorija kamatnog rizika - ročne neusklađenosti kamatonosne aktive i pasive, i negativnog efekta na prihode Banke zbog moguće promjene kamatnih stopa na tržištu.

Banka sa 31.12.2022. godine u portfoliju uglavnom ima kreditne proizvode ugovorene sa fiksnim kamatnim stopama koje su definisane internim aktima.

Politike i procedure upravljanja kamatnim rizikom definišu aktivnosti koje obuhvataju propisane i interne minimalne standarde za upravljanje kamatnim rizikom u cilju osiguranja kontrole prirode i visine kamatnog rizika kojem se Banka izlaže. Direkcije u čijoj nadležnosti su aktivnosti prikupljanja depozita i izvora i aktivnosti plasiranja kredita i kupovina vrijednosnih papira, preuzimaju kamatni rizik kroz operativno poslovanje, dok je Direkcija za upravljanje rizicima nosioc funkcije upravljanja rizicima. Upravljanje kamatnim rizikom vrši se kroz identifikaciju bilansnih pozicija Banke osjetljivih na kamatni rizik, identifikaciju izvora i mjerenje kamatnog rizika, kontrolu izloženosti kamatnom riziku, utvrđivanje i praćenje limita rizika kamatne stope, testiranje otpornosti na stres i izvještavanje o izloženosti kamatnom riziku na mjesečnom nivou. Direkcija za upravljanje rizicima nadležna je za mjerenje izloženosti bilansnih pozicija kamatnom riziku kroz GAP analizu koja se temelji na novčanim tokovima u određenom vremenskom periodu do preostalog dospijeca.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi se prati jednostavnim izračunom promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige primjenjujući standardni kamatni šok od 200 b.p. Ekonomska vrijednost bankarske knjige Banke je procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za novčane tokove obaveza Banke. Iako Banka prati EVB kao ključni indikator kamatnog rizika, uspostavljen je i pomoćni indikator kojim se sagledava tzv. zarađivačka (engl. „earnings”) perspektiva za praćenje kamatnog rizika.

Kontrola izloženosti kamatnom riziku je dio sveobuhvatne kontrole nekreditnih rizika, odnosno tržišnih i rizika likvidnosti. Direkcija za upravljanje rizicima/Kontrolna funkcija upravljanja rizicima kontinuirano analizira promjene pozicija kamatno osjetljive aktive i pasive i nivo izloženosti kamatnom riziku na osnovu sljedećih informacija: kvantitativnih podataka ostvarenih u posmatranom periodu, ostvarenih regulatornih i internih limita, realizacije mjesečnih, kvartalnih i godišnjih planova, utvrđenih nedostataka i slabosti u sistemu upravljanja kamatnim rizikom, novih

proizvoda i/ili grupe proizvoda koje Banka planira ponuditi na tržištu, međuzavisnosti sa ostalim rizicima.

Ograničavanje rizika vrši se i putem uspostavljenih internih limita rizika koje odobrava i periodično (jednom godišnje ili po potrebi) preispituje Nadzorni odbor Banke. Politikom sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) definisani su sljedeći ključni i pomoćni indikatori kamatnog rizika koji se kontinuirano prate;

- Ekonomska vrijednost bankarske knjige,
- Neto kamatna marža na nivou Banke,
- Kamatna marža za kredite pravnih lica,
- Kamatna marža za kredite fizičkih lica i
- Promjena netokamatnih prihoda/Netokamatni prihod.

Cilj uspostavljanja limita je određivanje minimalnog nivoa kamatnog prihoda, odnosno maksimalnog nivoa kamatnog rizika kojem Banka smije biti izložena.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi u skladu sa internom metodologijom je značajan rizik srednjeg nivoa. Također Banka je kao značajne rizike ocijenila i podkategorije kamatnog rizika u bankarskoj knjizi, rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatne stope značajan rizik srednjeg nivoa, te rizik krive prinosa i rizik opcije kao značajne rizike niskog nivoa.

5.1.6. Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa

Repricing risk (rizik cijena) je rizik kome je banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi.

Banka je izložena kamatnom riziku ročne neusklađenosti kamatonosne aktive i pasive jer dugoročni plasmani nisu adekvatno podržani dugoročnim depozitima.

U slučaju porasta kamatnih stopa na tržištu, kamatni rashodi bi brže rasli od prihoda jer se depoziti ugovaraju s kraćim rokom dospjeća, u odnosu na kredite.

Banka bi bržom dinamikom ugovarala nove depozite sa većom kamatnom stopom zbog dospjeća koja su većinom do 3 godine, dok bi krediti ugovoreni sa fiksnom kamatnom stopom na 10 godina i duže ostvarivali kamatni prihod po osnovu kamatnih stopa koje su niže od tržišnih.

Ročna neusklađenost kamatonosne aktive i pasive mjeri se koeficijentom promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige (EVB) koji predstavlja omjer EVB-a i regulatornog kapitala. Dugoročni krediti koji nisu podržani depozitima adekvatne ročnosti, rezultiraju izraženim GAP-ovima na dugoročnim intervalima i visokim vrijednostima EVB-a koji se računa na mjesečnom nivou.

5.1.7. Rizik krive prinosa

Kriva prinosa predstavlja međuzavisnost između visine kamatne stope i perioda dospjeća kredita. Rizik proizilazi iz nejednakih pomjeranja kamatnih stopa za pojedine bilansne pozicije što utiče na promjenu oblika i nagiba krive prinosa.

Banka je izložena riziku krive prinosa jer plasira slobodna novčana sredstva u dugoročne vrijednosne papire (VP) državnih institucija. Kamatne stope na kratkoročne vrijednosne papire (trezorski zapisi) su manje u odnosu na dugoročne (obveznice). U slučaju da kamatne stope kratkoročnih vrijednosnih papira počnu rast i postignu veću vrijednost od kamatnih stopa na dugoročne vrijednosne papire, kriva prinosa iz osnova ulaganja u vrijednosne papire imat će opadajući nagib.

Vrijednosni papiri državnih institucija su nerizična pozicija kamatonosne aktive, ali se njihova knjigovodstvena fer vrijednost usklađuje na osnovu tržišnih uslova, odnosno posljednjeg trgovanja prije izvještajnog datuma. Tržišna vrijednost vrijednosnih papira ovisi i od promjene kamatnih stopa kratkoročnih i dugoročnih vrijednosnica.

5.1.8. Rizik opcije

Rizik opcije je rizik koji proizilazi iz ugrađenih opcija u kamatno osjetljive pozicije (kreditni sa mogućnošću prijevremenog povrata, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.), što utiče na planirane novčane tokove i ekonomsku vrijednost Banke.

Banka je izložena riziku opcije jer je klijentima ostavljena mogućnost prijevremene otplate kredita, odnosno prijevremenog povlačenja depozita zbog čega dolazi do promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i očekivanog neto kamatnog prihoda.

Banka ublažava negativne efekte rizika opcije ugovaranjem posebnih klauzula u ugovorima o kreditima i depozitima po pojedinim vrstama proizvoda (npr. naknada za prijevremeni povrat kredita, naknada kod izmjene rokova ili uslova ugovora o kreditu, obračun pasivne kamate za dostignuti period oročenja i sl.), a u skladu s limitima utvrđenim zakonom i podzakonskim propisima.

5.1.9. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih sistema, procedura i kontrola, slabosti i propusta u izvršavanju poslovnih aktivnosti, nezakonitih radnji i vanjskih događaja, koji Banku mogu izložiti gubitku.

Banka ima uspostavljenu funkciju upravljanja operativnim rizikom u okviru Direkcije za upravljanje rizicima čiji je cilj identifikacija, procjena, upravljanje, nadzor i kontrola operativnog rizika, a rizik preuzimaju svi zaposlenici Banke obzirom na činjenicu da je operativni rizik svojstven svim aktivnostima uposlenika, procesima, proizvodima i sistemima Banke. Praćenje gubitaka i identifikovanih događaja na nivou Banke je centralizovano u okviru Direkcije za upravljanje rizicima.

Nadzorni odbor donosi i periodično preispituje Politiku i procedure upravljanja operativnim rizikom i odluku o tretmanu visokih i vrlo visokih rizika. Uprava Banke predlaže Politiku i procedure upravljanja operativnim rizikom, sprovodi dosljednu primjenu sistema upravljanja operativnim rizikom, unapređuje kulturu ponašanja svih zaposlenika u sistemu upravljanja operativnim rizikom.

Direkcija za upravljanje rizicima predlaže i provodi politiku i procedure i druge interne akte vezane za upravljanje operativnim rizikom, procjenjuje, mjeri, prati, analizira i kontroliše prijavljene događaje operativnog rizika, priprema izvještaje, provodi obuku zaposlenika, daje mišljenja prilikom uvođenja novih proizvoda, analizira i prati situacije pojačane izloženosti operativnom riziku. Više rukovodstvo predlaže izvještioce i daje saglasnost na podatke o događajima operativnog rizika i finansijskim gubicima koji se prijavljuju. Izvještioci vrše prijavu događaja operativnog rizika uz prethodnu saglasnost nadređenog. Svi zaposlenici djeluju u pravcu ograničavanja i sprječavanja operativnog rizika na poslovnim procesima koje obavljaju.

Politika i procedure upravljanja operativnim rizikom regulišu način identifikacije, mjerenja, kontrole i praćenja operativnog rizika i način formiranja kapitalnog zahtjeva za operativne rizike s ciljem svođenja operativnih rizika na prihvatljiv nivo, koji je moguće kontrolisati i koji će Banci obezbijediti minimiziranje eventualnih gubitaka. Banka je uspostavila sistem upravljanja operativnim rizikom koji obuhvata:

- identifikaciju i klasifikaciju događaja, odnosno izvora operativnog rizika,
- mjerenje i procjenu izloženosti svim identifikovanim događajima iz oblasti operativnog rizika bez obzira da li rezultat događaja uključuje ili ne efektivne gubitke,
- mjerenje i procjenu izloženosti identifikovanim događajima iz oblasti operativnog rizika uzimajući u obzir mogućnost, odnosno učestalost ostvarivanja rizika, kao i potencijalni efekat za Banku,
- definisanje internih limita za materijalnu značajnost i značajne gubitke po osnovu operativnog rizika,
- procjenu nivoa operativnog rizika prilikom uvođenja novih proizvoda i procesa, eksternalizacije, i poslovnih promjena koje karakterišu značajni rizici;

- kontinuiranu kontrolu operativnog rizika koja osigurava prihvatljiv nivo izloženosti operativnom riziku za sveukupan rizični profil Banke;
- formiranje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik;
- jasno definisana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja operativnim rizikom;
- sistem za redovno izvještavanje Nadzornog odbora, Odbor za reviziju i Uprave Banke o funkcioniranju sistema za upravljanje operativnim rizikom i
- obavezu periodičnog preispitivanja uspostavljenog sistema za upravljanje operativnim rizikom u Banci.

Identifikacija događaja operativnog rizika vrši se na osnovu uspostavljenog sistema klasifikacije uzroka nastanka događaja iz kojih operativni rizik proističe. Mjerenje i kvantitativna procjena događaja operativnog rizika vrši se na osnovu procjene vjerovatnoće njegovog ponavljanja i nastalog efektivnog gubitka. Gubitak izazvan operativnim rizikom definisan je kao „negativan učinak na dobit Banke zbog nastanka događaja operativnog rizika“. Ponekad se učinak događaja operativnog rizika odražava na bilans uspjeha Banke putem rezervacija prije nego što je slučaj završen. To su najčešće slučajevi sudskih parnica ili složeni slučajevi koji traže dodatno vrijeme za istraživanje ili sanaciju otkrivenih događaja. Potencijalni gubici uzrokovani nastalim događajima operativnog rizika i koji su prepoznati mogu se evidentirati kao rezervacije. Direktni gubici su mjerljivi novčani efekti koji se jasno mogu alocirati prema događaju operativnog rizika.

Ograničavanje rizika vrši se i putem uspostavljenog internog limita rizika koje odobrava i periodično (jednom godišnje ili po potrebi) preispituje Nadzorni odbor Banke. Politikom sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) definisan je ključni indikator operativnog rizika *Značajni gubici po osnovu operativnog rizika* koji se kontinuirano prati.

Banka koristi jednostavni pristup prilikom izračuna kapitalnog zahtjeva za pokriće gubitaka iz osnova operativnog rizika. Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja koji se računa prema Međunarodnim računovodstvenim standardima.

5.1.10. Rizik informacione i komunikacijske tehnologije

Rizik informacione i komunikacijske tehnologije je rizik gubitaka zbog neprimjerenosti ili prekida u radu hardverskih i softverskih komponenti tehničke infrastrukture, što može ugroziti raspoloživost, integritet, dostupnost i sigurnost takve infrastrukture i podataka.

Dinamika i stepen razvoja novih tehnologija proporcionalno povećavaju izloženost Banke riziku proisteklom iz ugrožavanja raspoloživosti, integriteta, dostupnosti i sigurnosti infrastrukture i podataka.

Rizik informacione i komunikacijske tehnologije je podkategorija operativnog rizika iz Stuba 1, teško je mjerljiv, odnosno kontrolno je relevantan, čija materijalizacija kroz događaje operativnog rizika, može značajno uticati na novčane tokove i neto dobit Banke, što ga čini i kapitalno i likvidnosno relevantnim.

Rizik informacione i komunikacijske tehnologije je značajni rizik niskog nivoa koji se prati i kojim se adekvatno upravlja, isti je u nadležnosti Oficira za sigurnost IS.

5.1.11. Rizik eksternalizacije

Rizik eksternalizacije je zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala. Program sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom eksternalizacije definiše sve elemente i korake u procesu upravljanja eksternalizacijom bančnih aktivnosti. Program opisuje uslove eksternalizacije, odgovornosti Vlasnika eksternalizacije, Oficira za sigurnost IS, Direkcije za IT, Nadzornog odbora, Uprave Banke i Odbora za upravljanje informacionim sistemom, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom, politike za upravljanje rizicima vezanim sa eksternalizacijom i metodologiju

procjene rizika koja obuhvata procjenu materijalne značajnosti, procjenu ključnih rizika i dubinsku analizu pružaoaca usluga, kao i definisanje izlazne strategije za svaku materijalno značajnu eksternalizovanu aktivnost.

Procjena rizika se vrši jednom godišnje za svaki pojedinačni slučaj eksternalizacije poslovnih procesa. Svaki pojedinačni Ugovor o eksternalizaciji mora biti usklađen sa Programom sa politikama upravljanja rizicima eksternalizacije, a Kontrolna funkcija praćenja usklađenosti dužna je dostaviti izvještaj o usklađenosti Ugovora sa istom, internim aktima i ostalim zakonskim regulatornim okvirima. Imenovani vlasnik eksternalizacije zadužen je za nadzor i upravljanje pojedinačnom eksternalizovanom aktivnosti, svojim redovnim nadzorom i kontrolom prikuplja podatke na osnovu kojih pripremaju izvještaje. Podatke za izvještaj vezane za svoje materijalno značajne eksternalizovane aktivnosti dostavljaju Odboru, koji iste objedinjuje i šalje u dalju proceduru usvajanja. Oficir za sigurnost IS dužan je nadzirati rizike koji proizilaze iz svake pojedinačne eksternalizacije, te zajedno sa Direkcijom za IT Agenciji redovno dostavljati potrebne izvještaje i informacije o aktivnostima vezanim uz eksternalizovane aktivnosti. Izvještaj o eksternalizovanim aktivnostima se dostavlja Odboru za upravljanje informacionim sistemom, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom, Upravi Banke, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje. U slučaju vanrednih okolnosti, neočekivanih prekida ili ograničenja pružanja usluga, povećane izloženosti rizicima ili nekih drugih ozbiljnih incidenata, Oficir za sigurnost IS je dužan odmah o tome obavijestiti Agenciju za bankarstvo FBiH, Odbor za upravljanje IS, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom, Upravu Banke i Nadzorni odbor. Izvještaj treba da sadrži i prijedloge za prevazilaženje vanrednog događaja, posebno ako je ugrožena dalja saradnja sa pružaocem usluga.

Nadležnost za preuzimanje ovog rizika imaju organizacione jedinice u čijoj je nadležnosti eksternalizovana aktivnost, nadležnost za upravljanje ima Odbor za upravljanje IS, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom i Direkcija za IT, a Oficir za sigurnost IS ima nadležnost za kontrolu ovog rizika. Praćenje rizika eksternalizacije je definisano kroz interni akt Program sa politikama i procedurama upravljanja rizikom eksternalizacije čiji je sastavni dio metodologija ocjene materijalne značajnosti eksternalizovanih aktivnosti.

5.1.12. Cyber rizik

Cyber rizik je rizik gubitaka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sistema i podataka, neprikladnosti ili nedostupnost sistema i podataka ili nemogućnosti promjene informacionih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (to jeste prilagodljivosti). Obuhvata sigurnosne rizike koji proizilaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetičke napade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.

Metodologijom procjene i upravljanja rizicima informacionog sistema Banka je uspostavila proces procjene i upravljanja rizikom informacionog sistema koji obuhvata procjenu rizika, ovladavanje rizikom, odnosno poduzimanje radnji za svođenje rizika na prihvatljiv nivo, te njegovo kontinuirano praćenje i održavanje na tom nivou.

Metodologijom se propisuju kriteriji, načini i postupci procjene i upravljanja rizikom informacionog sistema, te način dokumentovanja rezultata procjene rizika informacionog sistema. Svi incidenti trebaju biti prijavljeni prateći odgovarajuće procedure kroz interne mjere prijavljivanja. Evidentirani cyber incidenti dio su kvartalnog izvještavanja prema Agenciji, a koje podnosi Oficir za sigurnost IS.

Za upravljanjem cyber rizikom u Banci odgovorni su:

- Oficir za sigurnost IS,
- Odbor za upravljanje informacionim sistemom, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom.

Cyber rizik se prati u skladu sa Metodologijom zavisno od nivoa rezidualnog rizika (napomena – samo za rizike koji su neprihvatljivi tj. Vrlo visoki ili Visoki), vrši se periodičan nadzor primjene mjera u odnosu na uspostavljene i dogovorene rokove. Nadzor vrše odgovorne funkcije ili osoblje Banke (interna revizija, Oficir za sigurnost IS), te o tome periodično izvještavaju Upravu u skladu s ovom Metodologijom. Odbor za upravljanje IS, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom i Uprava se izvještava kroz kvartalne izvještaje o stanju sigurnosti informacionog sistema, a Nadzorni odborna godišnjem nivou kroz godišnji izvještaj o stanju sigurnosti informacionog sistema. Za rezidualne rizike koji su podvrgnuti tretmanu, kroz kvartalne izvještaje se vode historijski podaci o rokovima izvršenja, na način da se vidi razlog produžavanja roka i novi termin koji je dodijeljen za umanj enje/otklanjanje rizika, a u svrhu adekvatnosti praćenja stepena realizacije tretmana.

Kontrola upravljanja cyber rizikom se sprovodi svakodnevno i na svim nivoima. Provođenje odabranih mjera za smanjivanje rizika i osiguranje sigurnosti, ostvaruje se uvođenjem novih ili izmjenom postojećih kontrola. Implementirane kontrole se dijele na sljedeće tri kategorije: upravljačke, logičke (tehničke) i fizičke. Korištenjem navedenih kategorija kontrola značajno se smanjuje rizik od narušavanja temeljnih načela i principa sigurnosti informacionog sistema.

5.1.13. Pravni rizik

Pravni rizik je rizik koji nastaje zbog mogućnosti da neispunjenje ugovorne obaveze banke, pokrenuti sudski postupci protiv banke kao i donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovođive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj banke. Podkategorija je operativnog rizika. Zaštita od mogućih posljedica provodi se knjiženjem rezervacija za sudske sporove koji se vode protiv Banke.

Rezervacija sudskog spora je iznos za koji bi Banka imala odliv novčanih sredstava u slučaju gubitka spora, uključujući i troškove zatezne kamate obračunate do procijenjenog vremena okončanja spora i troškova postupka, diskontovan na sadašnju vrijednost. Kod procjene diskontne stope Banka se vodi nivoom prosječnih pasivnih kamatnih stopa ukupnih izvora i depozita i prosječnih kamatnih stopa novougovorenih depozita. Procjena ishoda spora vrši se polugodišnje, a procjena diskontne stope vrši se godišnje na datum diskontovanja, odnosno 30.11. za tekuću godinu.

Direkcija za pravne i opšte poslove redovno mjesečno sačinjava Izvještaj o stanju pasivnih sporova Banke za tekući mjesec i dostavlja Upravi Banke na razmatranje i usvajanje. Za izračun rezervacija za sudske sporove zadužena je Direkcija za računovodstvo i izvještavanje.

5.1.14. Rizik izvršenja, isporuka i upravljanja procesima

Rizik izvršenja, isporuka i upravljanja procesima je rizik od potencijalnog gubitka iz neuspjele obrade transakcija ili upravljanja procesima, iz odnosa sa drugim ugovornim stranama u trgovanju ili dobavljačima. U toku 2022. godine 55% prijavljenih događaja operativnog rizika u Banci identifikovano je kao rizik izvršenja, isporuka i upravljanja procesima koji su generisali 62% od ukupno ostvarenog efektivnog gubitka. Obzirom na prisutne fluktuacije zaposlenih u Banci, te kontinuirani rast obima poslovnih aktivnosti, Banka bi mogla biti značajnije izložena riziku izvršenja, isporuka i upravljanja procesima. Isti je u skladu sa internom metodologijom ocijenjen kao značajan rizik niskog nivoa koji se može materijalizirati kroz izvršenje transakcija koje nemaju adekvatno pokriće, verifikaciju ili nisu obuhvaćene internim kontrolama.

5.1.15. Rizik finansiranja terorizma/pranja novca

Na osnovu Zakona o bankama, Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, Pravilnika o provođenju zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, Smjernica o procjeni rizika koje utvrđuju nadležna nadzorna tijela, Odluci o minimalnim standardima aktivnosti banaka na SPNIFTA i drugih propisa koji definišu ovu oblast, Banka je

razvila sistem procjene, upravljanja i minimiziranja rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji je opisan u setu internih akata, Programu, politikama i procedurama za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a koji je u nadležnosti Odjela za SPNiFT.

Programom se utvrđuju i definišu akta koja propisuju obavezu utvrđivanja prihvatljivosti klijenata, identifikaciju, verifikacije dokumentacije i informacija, monitoring i praćenje poslovnog odnosa, te procjene rizika kojom se utvrđuje stepen rizičnosti skupina klijenata ili pojedinog klijenta, u vezi s mogućnošću zloupotrebe Banke u svrhe pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti sa osnovnim težištem na faktore rizika:

- rizik klijenta i njegove djelatnosti,
- rizika proizvoda, usluga i transakcija,
- rizik poslovnog odnosa,
- geografski rizik (rizik zemlje).

5.1.16. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti proizlazi dominantno iz postojeće strukture izvora sredstava, nivoa njihove diverzifikacije i ročne strukture, kao i prisutne koncentracije u izvorima sredstava na strani depozita javnog sektora, odnosno jednog deponenta.

Podkategorije rizika likvidnosti koje su definisane kao značajne su:

- Rizik tržišne likvidnosti
- Rizik finansiranja likvidnosti
- Rizik koncentracije izvora finansiranja
- Rizik unutardnevne likvidnosti

Rizik likvidnosti povezan je direktno ili indirektno sa drugim rizicima u bankarstvu, a posebno sa kreditnim rizikom, kamatnim rizikom, reputacijskim rizikom, pravnim rizikom, operativnim rizikom itd.

Prema rizičnom profilu Banke, rizik likvidnosti prati kretanje izloženosti kreditnom riziku i kretanje strukture izvora sredstava po njihovoj ročnosti i koncentrisanosti.

Shodno tome, Banka utvrđuje indikatore za praćenje rizika likvidnosti koje redovito prati i putem kojih ograničava izlaganje riziku likvidnosti preko utvrđenih limita.

Zajedničke komponente podkategorija rizika likvidnosti, oslikavaju uzročno posljedične veze kapitalno, likvidnosno i kontrolno relevantnih rizika, čija materijalizacija može uticati na neispunjenje strateških i poslovnih ciljeva sa negativnim ishodom na konačne rezultate poslovanja.

5.1.17. Rizik tržišne likvidnosti

U slučaju nemogućnosti izmirenja obaveza zbog nedostajućih likvidnih sredstava, Banka bi bila prinuđena na tržištu pribavljati gotovinu u kratkom vremenu, ali po visokim kamatnim stopama. Povećani kamatni troškovi narušili bi planiranu i očekivanu profitabilnost Banke, odnosno smanjenje neto dobiti i regulatornog kapitala. Inicijalni rizik iz kojeg najčešće proizilazi nedostatak likvidne imovine u kratkom roku je reputacijski rizik.

Nivo izloženosti riziku tržišne likvidnosti ovisi o dostupnosti izvora finansiranja na tržištu, odnosno nivou obezbijeđenih sredstava za redovno poslovanje i izmirenje vlastitih obaveza. Banka u prethodnih 5 godina nije bila izložena riziku tržišne likvidnosti, što je rezultat primjerene provedbe strateškog plana poslovanja kroz adekvatne operativne aktivnosti i kontrolno - upravljački mehanizam.

Rizik tržišne likvidnosti je značajni rizik srednjeg nivoa koji, kao dio ukupnog rizika likvidnosti, predstavlja bazni rizik adekvatnog upravljanja izvorima i sredstvima s ciljem ostvarenja profitabilnosti Banke.

5.1.18. Rizik finansiranja likvidnosti

Rizik finansiranja likvidnosti kojem je Banka izložena proističe iz visokih koncentracija u izvorima sredstava i nepovoljnoj strukturi depozita sa visokim učešćem a'vista i kratkoročnih depozita po preostalom dospjeću. Takođe, izloženost riziku finansiranja likvidnosti ovisi o nivou nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, odnosno o omjeru dospjelih performing kredita i ukupnih kredita.

Omjer kredita i depozita u Banci je ispod sektorskog prosjeka od 70% što je uslovljeno kontinuirano visokim učešćem avista depozita u ukupnim za koje je potrebno obezbijediti dostatan nivo novčanih sredstava i koja se ne mogu plasirati u kreditni portfolij.

Banka kontinuirano smanjuje učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim, kao i dospjele obaveze kredita nivoa S1 i S2.

U slučaju poremećaja likvidnosne situacije u Banci, izazvane neočekivanim odlivima a'vista depozita, ili porastom neizmirenih kreditnih obaveza, pojavio bi se nedostatak izvora za pokriće tekućih obaveza, zbog čega bi Banka u značajnoj mjeri bila izložena riziku finansiranja likvidnosti. U prethodnih 5 godina, Banka nije bila značajno izložena riziku finansiranja likvidnosti što je rezultat stabilnosti depozita kojima Banka raspolaže i adekvatnog upravljanja kreditnim portfolijem.

Rizik finansiranja likvidnosti je značajni rizik srednjeg nivoa koji, kao dio ukupnog rizika likvidnosti, predstavlja bazni rizik adekvatnog upravljanja strukturom i kvalitetom izvora s ciljem obezbjeđenja dostatnih izvora za pokriće tekućih obaveza.

5.1.19. Rizik koncentracija izvora finansiranja

Rizik likvidnosti, pored nepovoljne ročne strukture i diverzifikacije depozita, dominantno proizilazi iz prisutnih koncentracija u izvorima sredstava na strani depozita javnog sektora. Rizik koncentracije izvora finansiranja je rizik prevelike koncentracije izvora finansiranja u istoj ročnosti/vrsti/individualnom izvoru, što u slučaju negativnih kretanja može dovesti do negativnog uticaja na likvidnosnu poziciju banke i rizik od nemogućnosti adekvatnog finansiranja poslovanja.

5.1.20. Rizik unutardnevne likvidnosti

Rizik unutardnevne likvidnosti predstavlja rizik neadekvatnog upravljanja unutardnevnom likvidnosti, što može dovesti do nemogućnosti pravovremene isplate obaveza te uticaja na likvidnosnu poziciju banke i likvidnost drugih strana. Rizik unutardnevne likvidnosti direktno proizilazi iz rizika koncentracije izvora jer bi nenajavljeno povlačenje visokog iznosa depozita u toku jednog dana, materijaliziralo ovaj rizik.

Direkcija za upravljanje sredstvima operativno simulira novčane tokove unutardnevno kako bi se osiguralo održavanje odgovarajućeg nivoa likvidnosti. U toku 2022. godine, Banka je uvela limit unutardnevne likvidnosti koji prati na dnevnom nivou, isti bilježi pozitivne vrijednosti.

Tokom 2022. godine nisu evidentirana propuštena plaćenja obaveza. Banka je kontinuirano obezbjeđivala dovoljan nivo unutardnevne likvidnosti, kao i prosječno potrebna sredstva, odnosno interno definisane rezerve za unutardnevne likvidnosne potrebe.

5.1.21. Reputacijski rizik

Reputacijski rizik je rizik gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnoj praksi banke, koja proizilazi iz aktivnosti banke, poslovnih veza banke sa pojedinačnim klijentima ili aktivnostima članova organa banke, neovisno o tome postoji li osnova za takvo mišljenje.

Reputacijski rizik je značajni rizik kojem bi Banka mogla biti izložena, ali do sada nije bila i nije zabilježena njegova materijalizacija, odnosno njegov uticaj na rizik likvidnost, a posljedično ni na druge rizike.

Reputacijski rizik je pokretač rizika likvidnosti i nastaje u momentu eskalacije strateškog ili poslovnog rizika, odnosno kada tržište na kojem Banka posluje dobije negativne inpute iz same Banke, što se materijalizira kroz odlive značajnih depozita velikog broja deponenata u veoma kratkom roku. S tim u vezi reputacijski rizik je u uskoj korelaciji sa svim ostalim značajnim rizicima. Banka upravlja ovim rizikom neposredno putem upravljanja ostalim pojedinačnim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. Poduzimanje neophodnih aktivnosti i ostvarivanje pozitivnih trendova u upravljanju značajnim rizicima prenosi se i na kvalitetno upravljanje reputacijskim rizikom.

5.1.22. Rizik kapitala

Rizik kapitala se odnosi na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima. Minimalni standardi za kreiranje i provođenje programa, politike i procedura koje je Banka dužna da obezbijedi, kontinuirano održava i provodi definisani su internim aktom Program, politike i procedure za upravljanje kapitalom Banke.

Upravljanje rizikom kapitala podrazumijeva: mjesečno praćenje i izvještavanje o stanju kapitala, mjesečno sačinjavanje projekcija (simulacija) stanja kapitala i budućih potreba za kapitalom, praćenje stope adekvatnosti kapitala koje je u nadležnosti ALCO odbora. Za praćenje projekcije potrebnog kapitala i izvještavanje o stanju, strukturi i adekvatnosti kapitala zadužena je Direkcija za računovodstvo i izvještavanje koja mjesečno Upravu Banke, više rukovodstvo, ALCO odbor i kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o promjenama regulatornog kapitala i stope adekvatnosti kapitala kao i rizikom ponderisane aktive, a Uprava Banke je dužna da najmanje jednom kvartalno izvještava Nadzorni odbor o stanju i strukturi kapitala.

Nakon dobijanja saglasnosti od Regulatora izvršen je raspored dijela revidiranog neto finansijskog rezultata ostvarenog u 2022. godini u iznosu 5,95 mil KM u redovan osnovni kapital.

5.1.23. Strateški rizik

Strateški rizik nastaje zbog nepostojanja dugoročne strategije Banke, donošenja pogrešnih poslovnih odluka te neprilagođenosti promjenama u ekonomskom okruženju. Izloženost strateškom riziku materijalizira se kroz ostvarenje planiranih veličina ali bez očekivanih rezultata uslijed pogrešno postavljenih ciljeva. Banka upravlja strateškim rizikom na osnovu dugoročne poslovne strategije te operativno kroz srednjoročni Plan poslovanja koji donosi svake godine za naredne tri godine.

Banka je uspostavila praksu donošenja dugoročne strategije poslovanja kroz Strateški plan poslovanja koji pokriva period od 5 (pet) godina. Uz to kontinuirano donosi kratkoročne i srednjoročne planove poslovanja koje redovito prati.

Strateški rizik je kontrolno relevantan, a njegova materijalizacija može se negativno odraziti i na kapital i na likvidnost Banke.

Strateški rizik je značajan rizik kojem bi Banka mogla biti izložena, ali obzirom da je u prethodnih 5 (pet) godina poslovanja uspješno realizovala postavljene strateške ciljeve istom nije izložena.

5.1.24. Rizik profitabilnosti

Rizik profitabilnosti je rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajući stabilni i održivi nivo profitabilnosti i prisutan je prije svega zbog značajnosti uticaja kreditnog rizika.

Rizik profitabilnosti je značajan rizik kojem bi Banka mogla biti izložena u slučaju da se strateški postavljeni ciljevi poslovanja ne ostvare, što bi dovelo do negativnog finansijskog rezultata, a samim tim i materijalizacije rizika profitabilnosti.

Na mjesečnom nivou rizik profitabilnosti se prati u Direkciji za računovodstvo i izvještavanje kroz praćenje plana ostvarenja prihoda od kamata, naknada, nivoa kredita i depozita, a na kvartalnom nivou kroz odnos planskih i ostvarenih veličina i analizom značajnih odstupanja.

Iako je rizik profitabilnosti pod visokim utjecajem kreditnog rizika, Banka kontinuirano posluje profitabilno te je ovaj rizik na prihvatljivom nivou.

5.1.25. Poslovni rizik

Poslovni rizik je negativna ili neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka. Proizilazi prvenstveno iz neispunjenja dobro osmišljene i postavljene strategije poslovanja. Realizacija strateških ciljeva zavisi od kvaliteta provedbe poslovnih aktivnosti u različitim segmentima poslovanja Banke.

Poslovni rizik je kontrolno relevantan, a njegova materijalizacija može se negativno odraziti i na kapital, i na likvidnost Banke. Banka je u prethodnim godinama uspješno realizovala planirane aktivnosti kroz ispunjenje planiranih veličina i na taj način zadržala poslovni rizik u kategoriji značajnih rizika kojima bi mogla biti izložena, ali nije.

5.2. Ostali rizici

Rizici koji su prepoznati kao rizici kojima bi Banka mogla biti izložena i obavezan su dio sistema upravljanja rizicima a nisu značajni rizici dati su u nastavku.

5.2.1. Upravljački rizik

Upravljački rizik nastaje zato što Banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje sofisticiranih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola. Ovaj rizik je značajan zbog eventualnih propusta u planiranju i neefikasnih sistema i kontrola. Iako strateško planiranje izravno potiče i usmjerava najviši upravljački nivo Banke, koji je i mjerodavan za oblikovanje strategije, u samom procesu kreiranja i sprovedbe učestvuju svi nivoi rukovođenja, kako bi osigurali da cjelokupan proces planiranja ostvari željeni rezultat.

5.2.2. Rizik države/zemlje

Rizik države/zemlje je rizik porijekla lica prema kojem je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Prema strukturi stavki u aktivi i pasivi Banke, rizik zemlje dominantno je vezan za BiH, te Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.3. Rizik usklađenosti

Rizik usklađenosti je rizik izricanja mogućih mjera i kazni, te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji Banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti sa propisima, standardima i kodeksima, te internim aktima. Jedan od strateških ciljeva Banke je i puna usklađenost sa važećom regulativom što Banka uspješno postiže, te nije izložena ovom riziku.

5.2.4. Rizik namirenja

Rizik namirenja je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument u odnosu na njegovu sadašnju tržišnu vrijednost. Banka ima ograničen, manji, iznos vlasničkih i dužničkih instrumenata, i u slučaju potrebe za njihovim unovčavanjem nepovoljna tržišna cijena ne bi ugrozila profitabilnost Banke.

5.2.5. Valutno inducirani kreditni rizik

Rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom i koji proizlazi iz dužnikove izloženosti valutnom riziku. Banka koristi EUR za valutnu zaštitu kredita, i sve dok je na snazi fiksni kurs EUR valute, valutno inducirani kreditni rizik nije prisutan u Banci.

5.2.6. Kamatno inducirani kreditni rizik

Rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja preuzima kreditni rizik iz izloženosti vezanih za promjenljivu kamatnu stopu. Banka u svom portfoliju ima četiri kreditne partije sa promjenljivom kamatnom stopom čija ukupna izloženost na dan 31.12.2022. godine učestvuje sa 1.3% u ukupnom portfoliju. Banka je krajem 2022. godine donijela odluke kojim je definisana mogućnost ugovaranja fiksnih i varijabilnih/promjenljivih kamata, navedene odluke su u primjeni od januara 2023. godine.

5.2.7. Rizik druge ugovorene strane

Rizik druge ugovorene strane predstavlja rizik da bi druga ugovorna strana u transakciji mogla doći u status neizmirenja obaveza ili pogoršane kreditne kvalitete prije konačne namire novčanih tokova ugovorene transakcije (najčešće se odnosi na derivate ili druge slične finansijske instrumente). Banka u svom portfoliju ima dužničke vrijednosne papire izdate od Vlade Federacije BiH koji predstavljaju visoko likvidnu imovinu i ne izlažu Banku ovom riziku.

5.2.8. Tržišni rizik

Tržišni rizik predstavlja rizik od gubitaka na bilansnim i vanbilansnim pozicijama uslijed promjene cijena na tržištu. Promjene cijena na tržištu proizvoda i usluga kojima Banka posluje, obuhvaćene su drugim relevantnim rizicima (kreditni, kamatni, rizik profitabilnosti), te Banka nije dodatno izložena ovom riziku.

5.2.9. Pozicijski rizik

Rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene finansijskog instrumenta ili kod derivata, promjene cijene odnosno varijable. Vrijednosni papiri koje Banka ima u svom portfoliju ugovoreni su sa fiksnim kamatnim stopama i Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.10. Robni rizik

Robni rizik predstavlja rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene robe. Banka ne trguje robama i nije izložena ovom riziku.

5.2.11. Rizik kreditne marže

Rizik kreditne marže predstavlja rizik gubitka uslijed promjene tržišne vrijednosti dužničkih finansijskih instrumenata, prouzrokovano promjenama u kreditnom rasponu, premiji za likvidnosti i drugim faktorima koji mogu uticati na promjenu tržišne vrijednosti. Tržišna vrijednost dužničkih instrumenata koje Banka ima u svom portfoliju neznatno oscilira i ne izlaže Banku ovom riziku.

5.2.12. Rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik)

Rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik) predstavlja rizik gubitka po osnovu OTC derivata koji može nastati uslijed pogoršanja kreditne sposobnosti druge ugovorne strane (podvrsta kreditnog rizika) ili promjene cijene derivata (podvrsta tržišnog rizika) ili kombinacijom naprijed navedenog. Banka ne učetvuje na OTC tržištima (neorganizirana tržišta van berze – engl. Over The Counter) i ne trguje sa OTC derivatima.

5.2.13. Rizik osnove (kamatni rizik)

Rizik osnove (kamatni rizik) predstavlja rizik kojem je banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope. Banka primjenjuje fiksne kamatne stope i na depozite i na kredite, odnosno referentne kamatne stope još uvijek nisu u primjeni.

5.2.14. Rizik internih i eksternih prevara

Rizik internih i eksternih prevara predstavlja rizik nastanka gubitka kao rezultat prevarnog ponašanja koje su pokušale ili počinile interne ili eksterne strane. U toku 2022. godine identifikovano je 9 događaja operativnog rizika sa karakterom eksternih prevara bez efektivnih gubitaka za Banku. Internih prevara nije bilo, te Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.15. Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu

Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu predstavlja rizik gubitaka koji nisu u skladu sa zakonima ili ugovorima o radu, zdravlju ili sigurnosti i isplate odšteta za tjelesne ozljede ili iz događaja povezanih sa diverzitetom/diskriminacijom. U toku 2022. godine identifikovana su 2 događaja operativnog rizika iz osnova tužbi zaposlenika protiv Banke i 1 događaj vezan za sigurnost na radnom mjestu. Banka je izvršila rezervaciju sredstava po sudskim sporovima koji se vode protiv Banke, a problem sigurnosti na radnom mjestu riješen je bez posljedica. Banka nije u značajnoj mjeri izložena ovom riziku.

5.2.16. Rizik štete na materijalnoj imovini

Rizik štete na materijalnoj imovini predstavlja rizik gubitaka koji proizilaze iz gubitka ili oštećenja materijalne imovine iz prirodne nepogode ili drugih događaja. U toku 2022. godine identifikovano je 6 događaja operativnog rizika iz osnova fizičkog oštećenja materijalne imovine Banke. Štete su sanirane kroz manja ulaganja, a planirana je i adaptacija objekata kroz investiciona ulaganja. Banka nije u značajnoj mjeri izložena ovom riziku.

5.2.17. Rizik kadrova

Rizik kadrova predstavlja rizik potencijalnog gubitak banke uslijed odlaska zaposlenih s kritičnim znanjima i odliva know how koji nisu zamjenjivi u kratkoročnom periodu. Opšti trend fluktuacija zaposlenika u bankarskom sektoru koji je u 2022. godini bio intenzivniji nego prethodnih godina, nije narušio kontinuitet poslovanja, zaposlenici sa ključnim znanjima nisu napustili Banku, zbog čega Banka nije u značajnoj mjeri izložena ovom riziku.

5.2.18. Rizik prekomjerne finansijske poluge

Rizik koji proizlazi iz ranjivosti banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može rezultirati gubicima ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine.

Ostvarene i planirane vrijednosti finansijske poluge iznad su regulatorno propisanog minimuma bez većih oscilacija, te Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.19. Rizik ulaganja

Rizik ulaganja proizilazi iz ulaganja Banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica uslijed promjena njihovih tržišnih vrijednosti.

Pokazatelj izloženosti riziku ulaganja “omjer fiksne imovine i regulatornog kapitala”, u granicama je regulatorno propisanog limita, te Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.20. Rizik modela

Rizik modela je rizik nastanka gubitka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.

Upravljanje rizicima u Banci zasniva se na primjeni internih modela koji su primjereni rizičnom profilu Banke. Banka koristi konzervativni pristup u primjeni rezultata internih modela kod izračuna izloženosti rizicima.

5.2.21. Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja

Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja je rizik gubitaka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa. U toku 2022. godine identifikovan je 31 događaj operativnog rizika sa karakterom nesavjesnog poslovanja, bez efektivnih gubitaka za Banku. Obzirom na omjer prijavljenih događaja i obima poslovnih aktivnosti/transakcija, Banka nije izložena ovom riziku.

5.2.22. Rizik slobodne isporuke

Rizik slobodne isporuke je rizik gubitka banke koji nastaje kada je plaćanje vrijednosnih papira, valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu s očekivanom vremenskom dinamikom.

Banka ne obavlja djelatnosti koje bi mogle biti izložene riziku slobodne isporuke.

5.2.23. Političko – ekonomski rizik

Političko – ekonomski rizik podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.

Ekonomsko - politička situacija u BiH je stabilna u smislu uvođenja bilo kakvih ograničenja koja bi mogla ugroziti naplatu potraživanja banaka u zemlji.

5.2.24. Rizik transfera

Rizik transfera podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porijekla dužnika i to uslijed ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla dužnika. Banka posluje isključivo na teritoriji BiH i nije izložena riziku transfera.

5.2.25. Migracijski rizik

Migracijski rizik je rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta. Sistemski rejting klijenata u BiH nije uspostavljen.

5.2.26. Rizik nekretnina

Rizik nekretnina predstavlja rizik gubitka koji proizlazi iz promjena tržišnih vrijednosti portfolija nekretnina u vlasništvu banke. Banka stečenu imovinu knjiži u stalna sredstva po 1KM za svaku nekretninu zbog čega nije izložena ovom riziku.

5.2.27. Okolišni, socijalni i upravljački rizici – ESG

Okolišni, socijalni i upravljački rizici – ESG predstavljaju vjerovatnoću gubitaka ili dodatnih troškova ili gubitak planiranih prihoda ili gubitak reputacije finansijske institucije radi negativnog finansijskog utjecaja sadašnjih ili budućih faktora ESG-a na druge ugovorne strane i njihovu imovinu. Regulatorni okvir koji tretira okolišni, socijalni i upravljački rizik još uvijek nije regulatorno definisan, odnosno nije stupio na snagu zbog čega Banka, do sada, nije usvojila okvir za upravljanje ESG rizicima na osnovu kojeg bi mogla svrstati ovaj rizik u jednu od kategorija značajnog rizika.

5.3. Testiranje otpornosti na stres

Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima. U skladu sa Programom testiranja otpornosti na stres provodi se u Direkciji za upravljanje rizicima za sve značajne rizike najmanje jedanput godišnje za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a, a rezultati testiranja otpornosti na stres koriste se pri izračunu internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva.

Navedenim Programom definisani su scenariji stresnih situacija koje Banka simulira koristeći podatke na kraju poslovne godine za izdvojene značajne rizike.

Testiranje otpornosti na stres provodi se kao metoda kojom se vrši kontrola upravljanja rizicima, a u skladu sa godišnjim Planom rada Funkcije upravljanja rizicima i navedenim Programom.

Dodatno se testiranja otpornosti na stres vrše u okviru pripreme Plana oporavka, a koji su usmjereni dominantno na situacije manjka kapitala i likvidnosti.

5.4. Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je organizovana u sklopu Direkcije za upravljanje rizicima. Funkciju kontrole rizika obavljaju 2 samostalna stručna saradnika za kontrolu rizika i odgovorno lice za funkciju upravljanja rizicima koje imenuje Nadzorni odbor Banke. U segmentu kontrole utvrđene su direktne linije izvještavanja Nadzornog odbora u skladu sa zahtjevima Odluke o sistemu internog upravljanja u banci.

Ostala radna mjesta unutar Direkcije za upravljanje rizicima vezana su za procjenu i mjerenje kreditnog rizika, upravljanje nekreditnim rizicima, upravljanje kolateralima, te izvještavanje. Nad Direkcijom direktnu nadležnost ima član Uprave nadležan za upravljanje rizicima čijoj nadležnosti

pripadaju Direkcija za računovodstvo i izvještavanje, Direkcija za upravljanje nekvalitetnom aktivom i Oficir za sigurnost IS.

Direkcija za upravljanje rizicima provodi kontinuirani proces praćenja i izvještavanja o svim značajnim rizicima na način da Uprava blagovremeno ima informaciju o istima, uz direktnu liniju izvještavanja kroz kontrolnu funkciju upravljanja rizicima prema Nadzornom odboru putem Odbora za reviziju. Aktivnosti funkcije upravljanja rizicima provode se u skladu sa godišnjim Planom rada funkcije upravljanja rizicima, a detaljan pregled istih sa izdatim preporukama po pojedinačnim rizicima i njihovim statusima dokumentovan je u Izvještaju o radu funkcije upravljanja rizicima (kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem).

5.5. Sistem izvještavanja o rizicima

Kako bi svi nadležni nivoi Banke bili adekvatno uključeni u sistem upravljanja rizicima, uspostavljen je sistem izvještavanja koji omogućava informisanje svih sudionika o izloženosti rizicima i shodno tome poduzimanju adekvatnih aktivnosti. Procedurom izvještavanja o značajnim rizicima definisan je sadržaj i struktura izvještaja za značajne rizike, te dinamika i linije izvještavanja.

Direkcija za upravljanje rizicima je kroz redovne aktivnosti uključena u praćenje i preventivno djelovanje iz segmenta značajnih rizika, tako da se uočeni nedostaci otklanjanju odmah gdje je to primjenjivo, a na kvartalnom nivou definišu se preporuke za aktivnosti koje zahtijevaju određeno vrijeme za realizaciju.

Direkcija za upravljanje rizicima mjesečno sačinjava izvještaje o upravljanju značajnim rizicima (kreditnom riziku, uključujući rizik koncentracije i rezidualni rizik, operativnom riziku, tržišnim rizicima i riziku likvidnosti) i izvještaj o praćenju indikatora RAS-a, te ih informativno dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke.

Funkcija upravljanja rizicima na kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou podnosi Izvještaj o radu, a isti uključuje Izvještaje o upravljanju pojedinačnim značajnim rizicima sa izdatim preporukama i statusom ranijih preporuka i informacijama o ostalim provedenim aktivnostima i Izvještaj o praćenju indikatora RAS-a. Izvještaji o radu Funkcije upravljanja rizicima dostavljaju se Odboru za reviziju i Nadzornom odboru na usvajanje, uz informisanje ALCO odbora i Uprave Banke.

5.6. Tehnike smanjena rizika, kao i načini koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika

Naplata odobrenih plasmana primarno je bazirana iz budućih novčanih tokova dužnika, a kao sekundarni izvor naplate, kako bi se smanjio gubitak uslijed potencijalnog nastupanja statusa neizmirenja obaveza dužnika, Banka uzima različite instrumente obezbjeđenja (kolaterale) kao zaštitu.

Efikasnost tehnika ublažavanja kreditnog rizika se mjeri i kontroliše praćenjem vremena potrebnog za realizaciju kolaterala i odstupanja realizovanih vrijednosti kolaterala od očekivanih. Izbor instrumenata osiguranja – kolaterala naplate potraživanja Banke ovisi o iznosu kreditnog zaduženja, procjeni kvaliteta klijenta, procjeni rizika kreditnog posla, traženog roka otplate, procjene prihvatljivosti ponuđenih instrumenata osiguranja i definisanih limita koncentracije.

Instrumenti obezbjeđenja koje Banka koristi su novčani depozit deponovan kod Banke ili neke druge banke u FBiH ili banke zemlje zone A, bankarske garancije izdate od strane prvoklasne Banke, BiH, FBiH i RS, nekretnine, pokretna imovina, zalihe, vrijednosni papiri, polise osiguranja i mjenice.

5.7. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizičan profil, poslovnu politiku i strategiju

U 2022. godini Banka je nastavila kontinuiran proces upravljanja rizicima u okviru kojeg redovito revidira uspostavljeni okvir upravljanja rizicima i isti unapređuje.

Ključni interni akti iz oblasti upravljanja rizicima (politike, procedure i sl.) prolaze proces revidiranja i unapređenja kako bi se osigurali osnovni ciljevi upravljanja rizicima dominantno uključeni u proces donošenja poslovnih odluka uz minimiziranje rizika koje se tim odlukama preuzimaju.

Kompletan proces upravljanja rizicima prilagođen je rizičnom profilu i poslovnom modelu Banke, a ključne odrednice su:

- Adekvatno uspostavljen sistem procjene internog kapitala i likvidnosnih zahtjeva,
- Definirana sklonost preuzimanja rizika (limiti rizika, praćenje limita, postupci u slučaju prekoračenja),
- Adekvatan sistem internih kontrola.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima redovito kontroliše procese upravljanja rizicima u cilju njihovog kontinuiranog unapređenja.

Adekvatnosti ukupnog sistema upravljanja rizicima pridonose i funkcije interne revizije kao i funkcija praćenja usklađenosti svaka iz svoje nadležnosti kroz provođenje kontrolnih procesa uključenih u njihove godišnje planove rada. O realizaciji aktivnosti uključenih u godišnje planove rada redovito kvartalno, polugodišnje i godišnje izvještavaju Upravu, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke putem izvještaja o radu.

5.8. Povezanost rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom

Profil rizika je procjena svih rizika kojima je ili kojima bi Banka mogla biti izložena u svom poslovanju. Risk apetit podrazumijeva preuzimanje i utvrđivanje prihvatljivog nivoa rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi postigla svoje ciljeve.

Na osnovu Plana poslovanja, Plana upravljanja nekvalitetnom aktivom, Planom likvidnosti i planom izvora finansiranja i Plana upravljanja kapitalom, Strategijom upravljanja rizicima i Politike sklonosti preuzimanja rizika (RAF i RAS) sa kojima su pomenuti planovi međusobno u cjelosti usklađeni, Banka je definisala strateške pokazatelje koje prati na kvartalnom nivou, a odnose se na kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik profitabilnosti, te rizik kapitala.

Banka je internim aktom Politika sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) definisala okvir za sklonost preuzimanja rizika, kao i srednjoročni-dugoročni odnos Banke prema rizicima, a u skladu sa poslovnim ciljevima, planovima, strategijom i drugim politikama. Osnovna svrha Politike sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS) je utvrditi nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi ispunila svoje poslovne ciljeve, te su u istom sadržani interni limiti prihvatljivosti rizika, upozoravajuće vrijednosti limita, kao i njihove granične vrijednosti koje ukazuju na ozbiljan poremećaj u poslovanju kao i praćenje i izvještavanje o internim limitima, te postupcima u slučaju prekoračenja istih.

5.9. Opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija

Sistem internih kontrola je sveobuhvatni proces praćenja i provjere izvršavanja poslovnih aktivnosti i operacija na svim poslovnim (funkcionalnim i operativnim) nivoima i područjima poslovanja Banke koji ima za cilj obezbjediti:

- usklađenost sa zakonima, propisima, politikama, planovima i procedurama,
- pouzdanost i sveobuhvatnost informacija,

- djelotvornost i učinkovitost poslovanja i upotrebe resursa,
- zaštitu imovine.

Sistem interne kontrole Banke obuhvata sljedeće:

- adekvatnu organizacionu strukturu Banke;
- adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu ovlaštenja i odgovornosti;
- adekvatne interne kontrole integrisane u poslovne procese i aktivnosti Banke;
- adekvatne administrativne i računovodstvene postupke;
- uspostavu odgovarajućih procedura za efikasnu zaštitu aktive Banke;
- uspostavu kontrolnih funkcija Banke;
- efikasnu zaštitu Banke od zloupotreba i kriminalnih radnji (pranje novca, finansiranje terorističkih aktivnosti, pljačka i drugo).

Banka kontinuirano unapređuje procedure, procese, informacioni sistem u cilju još kvalitetnijeg i sveobuhvatnijeg kontrolnog okruženja, dostupnosti adekvatnih informacija, procjeni rizika i monitoringu u cilju prevencije, detekcije i korekcije eventualnih rizičnih događaja.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je organizovana u sklopu Direkcije za upravljanje rizicima. Cilj kontrolne funkcije upravljanja rizicima Banke je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizikom, koji je usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahtjeve.

Rad kontrolne funkcije upravljanja rizicima je organizovan na način da prati, kontroliše i ocjenjuje sve značajne rizike kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, te ima uspostavljenu direktnu liniju izvještavanja prema Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke. Kontrolna funkcija upravljanja rizicima uspostavljena je na način da se izbjegava sukob interesa, a po funkciji je nezavisna.

Funkcija praćenja usklađenosti je nezavisna funkcija, odvojena od procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje i obavlja je voditelj kontrolne funkcije praćenja usklađenosti (lice odgovorno za praćenje usklađenosti poslovanja). Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja poduzima aktivnosti propisane zakonom i podzakonskim aktima, odnosno prati usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, propisima Agencije i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, identifikuje propuste i procjenu rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja sa zakonom i drugim propisima, savjetuje upravu i druga odgovorna lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja i dr.

Rad Interne revizije Banke je usklađen sa Zakonom o bankama, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, te Programom sa procedurama rada Interne revizije Banke.

Program rada Interne revizije Banke služi kao osnova za rad kontrolne funkcije Interne revizije i pripremu strateškog (trogodišnjeg) i godišnjeg operativnog plana rada.

Nadzorni odbor uspostavlja funkciju nezavisne interne revizije u Banci i osigurava uslove za provođenje ovog Programa. Programom se utvrđuju minimalni standardi Interne revizije koju je Banka dužna da obezbijedi, kontinuirano provodi i održava.

6. Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala

6.1. Regulatorni kapital

Regulatorni kapital predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, i predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Banka regulatorni kapital izračunava primjenom regulatorne Odluke o izračunavanju kapitala banke. Regulatorni kapital Banke na dan 31.12.2022. godine iznosi 54.845 hiljada KM. Najveći dio kapitala se sastoji od najstabilnijih i najpostojanijih izvora sredstava – uplaćenih redovnih dionica.

U osnovni kapital Banke su najvećim dijelom uključene redovne dionice u iznosu od 41.030 hiljada KM, ostatak se odnosi na dioničku premiju u iznosu od 4.629 hiljada KM, zadržanu dobit u iznosu 3.459 hiljada KM i akumuliranu ostalu sveobuhvatnu dobit – revalorizacione rezerve za finansijske instrumente u iznosu od 372 hiljade KM. Nakon dobijene saglasnosti Regulatora, Banka je na dan 31.12.2022. godine u izračun regulatornog kapitala uključila dio dobiti tekuće godine u iznosu 5,95 mil. KM.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, od osnovnog kapitala se oduzima nematerijalna imovina.

Banka ne posjeduje hibridne, odnosno podređene instrumente, te nema dodatni osnovni kapital i dopunski kapital.

Banka redovno prati kretanje kapitala, stope kapitala, kao i uticaj svih metodoloških promjena koje imaju uticaj na kapital.

Tabela 9. Struktura regulatornog kapitala na 31.12.2022.g.

Redni broj	Kapital	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	54.845
1.1	OSNOVNI KAPITAL	54.845
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	54.845
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	45.659
1.1.1.1.1	Zadržana dobit	9.409
1.1.1.1.2	Priznata dobit ili gubitak	5.950
1.1.1.2	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	372
1.1.1.3	Ostale rezerve	
1.1.1.4	(-) Ostala nematerijalna imovina	-595
1.1.1.5	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane porezne obaveze	
1.1.1.6	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	
1.1.1.7	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	
1.1.1.8	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	0
1.1.2	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.1	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
1.1.2.2	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	
1.1.2.3	DOPUNSKI KAPITAL	0

1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	0
1.2.2	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.3	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	

Tabela 10. Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala na 31.12.2022. godine

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata		
Red. br.	Stavka	
1.	Emitent	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO D.D. SARAJEVO
1.1.	Jedinstvena oznaka instrumenta	BABORBRK3009
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidiranoj osnovi	Priznat na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	Obične dionice
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan 31.12.2022.	Dionički kapital 41.030, dionička premija 4.629
5.	Nominalni iznos instrumenta	110 KM po dionici
5.1.	Emisiona cijena	110 KM po dionici
5.2.	Otkupna cijena	-
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	11.8.2008. godine
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	Bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	Bez datuma dospjeća
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	Ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednosti	-
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	-
Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon	Dividenda je promjenljiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	-
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	Ne postoji
13.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo

14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	Ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	-
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti	-
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	-
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	-
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	-
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	-
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	-
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	-
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cjelosti	-
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	-
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti	-
28.	Vrsta instrumenata koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	-
29.	Neusklađene karakteristike konvertibilnih instrumenata	-
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	-

6.2. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je metodologija izračuna iznosa regulatornog kapitala i stope adekvatnosti kapitala.

Propisani su kapitalni zahtjevi koje Banka u svakom momentu mora ispunjavati:

- stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%
- stopu osnovnog kapitala od 9%
- stopu regulatornog kapitala od 12%

Definisane stope kapitala banka izračunava stavljanjem u omjer stavke regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u procentu.

Dodatno, banke su u obavezi održavati i zaštitni sloj kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupne izloženosti riziku. Navedeni zaštitni sloj sastoji se samo od stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja / slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Banka ne izdvaja dodatne kapitalne zahtjeve za rizik namirenja/slobodne isporuke, kao ni rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Regulator je obavio supervizorski pregled i procjenu Banke, prilikom čega je izvršena procjena svih SREP elemenata:

- Poslovni model i profitabilnost,
- Sistema internog upravljanja i upravljanja rizicima,
- Rizik kapitala i adekvatnost kapitala,
- Pojedinačnih rizika za likvidnost, izvore finansiranja i adekvatnost likvidnosti.

Procjena navedena četiri elementa imala je za rezultat ukupnu SREP ocjenu Banke, koja predstavlja sveobuhvatnu ocjenu profila rizičnosti Banke. Na osnovu pregleda pojedinačnih ocjena za sve SREP elemente, postavljen je dodatni zahtjev za kapitalom od 1,5%. Dodatni kapitalni zahtjev kao rezultat SREP procjene Banka treba obezbijediti iz stavki redovnog osnovnog kapitala.

Osim minimalnih stopa adekvatnosti regulatornog kapitala, Banka održava i zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5%, tako da kapitalni zahtjev, uključujući i zaštitni sloj za očuvanje kapitala iznosi 16%.

6.2.1. Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala

Ukupni kapitalni zahtjevi sa 31.12.2022. godine iznose 36.771 hiljada KM, a kapitalni zahtjevi za kreditni rizik 34.245 hiljada KM. Struktura kapitalnih zahtjeva je prikazana u tabeli:

Tabela 11. Struktura kapitalnih zahtjeva i stope kapitala

Adekvatnost kapitala			
Red. br.	Stavka	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjevi
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	289	35
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	4.332	520
7.	Izloženosti prema prema privrednim društvima	49.240	5.909
8.	Izloženosti prema stanovništvu	92.070	11.048
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	112.318	13.478
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2.704	324
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0

15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	3.099	372
16.	Ostale izloženosti	21.325	2.559
17.	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik		34.245
18.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/ispоруke		0
19.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike		115
19.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opći rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata		0
19.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja		0
19.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik		115
19.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik		0
20.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik		2.410
21.	Stopa redovnog osnovnog kapitala		17,90%
22.	Stopa osnovnog kapitala		17,90%
23.	Stopa regulatornog kapitala		17,90%

6.2.2. Tržišni rizik: Standardizirani pristup

Na dan 31.12.2022. godine ukupna izloženost tržišnom riziku (standardizirani pristup) za valutni rizik iznosi 958 hiljada KM. Kapitalni zahtjev za tržišne rizike (standardizirani pristup) za valutni rizik iznosi 115 hiljada KM.

Tabela 12. Kapitalni zahtjev za tržišne rizike: Standardizirani pristup za valutni rizik

C 22.00 (TR SP VR)	SVE POZICIJE		NETO POZICIJE		POZICIJE PODLOŽNE KAPITALNIM ZAHTJEVIMA (Uključujući ponovnu raspodjelu neusklađenih pozicija u valutama koje podliježu posebnom tretmanu za usklađene pozicije)			KAPITALNI ZAHTJEV	UKUPNI IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU
	DUGA	KRATKA	DUGA	KRATKA	DUGA	KRATKA	USKLAĐENE		
	020	030	040	050	060	070	080		
010	UKUPNE POZICIJE U NEIZVJEŠTAJNIM VALUTAMA	136.028	135.171	958	101	958	0	115	958
020	Visoko korelirane valute								
030	Sve ostale valute (uključujući pozicije u investicione fondove tretirana kao različita valuta)	135.304	135.171	234	101	234	0	28	
040	Zlato	724	0	724	0			87	
	PODIJELA UKUPNIH POZICIJA (UKLJUČUJUĆI IZVJEŠTAJNU VALUTU) PREMA VRSTAMA IZLOŽENOSTI								
100	Ostala imovina i obaveze osim vanbilansnih stavki i finansijskih derivata	678.281	620.033						
110	Finansijski derivati	13							
	Bilješke: VALUTNE POZICIJE								
130	Euro	123.617	123.387	230	0				
210	Danska kruna	368	401	0	33				
230	Funta sterlinga	115	122	0	7				
340	Švedska kruna	248	278	0	30				
350	Švicarski franak	5.815	5.836	0	21				
380	Američki dolar	4.905	4.915	0	10				
470	Ostalo	236	232	4	0				
480	Hrvatska kuna	0	0	0	0				
490	Konvertibilna marka	542.990	484.862	58.128	0				

6.2.3. Kapitalni zahtjev za operativni rizik

Za izračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Banka koristi jedostavni pristup, koji je jednak 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja kako je propisano članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banke. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.

Tabela 13. Kapitalni zahtjev za operativni rizik

C 16.00.a (OPR 16)		RELEVANTNI POKAZATELJ PRETOHDNA GODINA	RELEVANTNI POKAZATELJ GODINA-2	RELEVANTNI POKAZATELJ GODINA-3	KAPITALNI ZAHTEJEV	Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku
		010	020	030	070	071
010	1. BANKARSKE AKTIVNOSTI KOJE PODLIJEŽU JEDNOSTAVNOM PRISTUPU	16.959	15.659	15.592	2.411	20.079

6.2.4. Stope kapitala

Odlukom o izračunavanju kapitala banke, propisano je da Banka mora u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve po pitanju stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%, stope osnovnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također, propisana je obaveza da održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala kao regulatorni kapital u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Dodatno Banka treba da obezbjedi dodatni kapitalni zahtjev koji je rezultat SREP procjene Banke u iznosu od 1,5% iz stavki redovnog osnovnog kapitala.

Na osnovu rezultata SREP procjene, Banka je dužna ispunjavati stopu adekvatnosti kapitala uključujući i zaštitne slojeve u ukupnom iznosu od 16%.

Tabela 14. Stope kapitala i nivoi kapitala

KA3 – STOPE KAPITALA I NIVOI KAPITALA (C 03.00)			
			31.12.2022.
Red	ID broj	Stavka	Iznos
10	1	Stopa redovnog osnovnog kapitala	17,90%
20	2	Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	34.162
30	3	Stopa osnovnog kapitala	17,90%
40	4	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	27.268
50	5	Stopa regulatornog kapitala	17,90%
60	6	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	18.075

Stopa adekvatnosti na dan 31.12.2022. godine iznosi 17,90%, te Banka ispunjava kapitalni zahtjev za zaštitnim slojem, uključujući dodatni kapitalni zahtjev po SREP-u.

6.3. Izloženost prema Kreditnom riziku

6.3.1. Definicija pojmova i metode za izračun

Upravljanje kreditnim rizikom kao najznačajnijim rizikom regulisano je Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom i setom internih akata koji su obavezujući po važećoj regulativi i koji se svakodnevno primjenjuju u praksi, a kojima se detaljno opisuje način odvijanja kreditnog procesa u Banci. Proces izračuna rezervisanja je standardni dio procesa upravljanja kreditnim rizikom, a Metodologija izračuna ispravki vrijednosti/rezervacija – MSFI 9 je interni akt koji definiše metodologiju obračuna rezervisanja u Banci.

Ispravke vrijednosti i rezervacije su finansijski iznosi procijenjenih troškova Banke za koje je vjerovatno da će nastati u budućnosti, ali vrijeme njihovog nastanka, obima i /ili iznosa još uvijek nije poznato.

U skladu sa MSFI 9, model očekivanog kreditnog gubitka (Expected Credit Loss - ECL) se primjenjuje na:

- dužničke instrumente (dati depoziti, krediti, vrijednosni papiri ili potraživanja) evidentirane po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz OCI,
- zakupi potraživanja, ugovorna sredstva i kreditne obaveze i ugovori o finansijskim garancijama koji se ne procjenjuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Predmetom obračuna ispravke vrijednosti su bilansne (kreditni, prekoračenja/tekući računi, revolving krediti) i vanbilansne (garancije, akreditivi, neiskorišteni iznosi revolving kredita), ostala aktiva (potraživanja iz tekućeg poslovanja i potraživanja od radnika, finansijski instrumenti (ulaganje u dužničke vrijednosne papire-trezorske zapise, obveznice, ulaganja u dionice), novčana sredstva deponovana na ino bankama i novčana sredstva na računu rezervi kod CB BiH). Procjena vanbilansnih izloženosti se vrši primjenom faktora kreditne konverzije (CCF).

Banka svaku izloženost raspoređuje u jednu od sljedećih kategorija kreditnog rizika:

- Nivo 1 – nizak nivo kreditnog rizika (*eng. performing*),
- Nivo 2 – povećan nivo kreditnog rizika (*eng. underperforming*),
- Nivo 3 – izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (*eng. nonperforming*).

Mjerenje izloženosti kreditnom riziku obavlja se tokom godine praćenjem i grupisanjem finansijskih instrumenata. Finansijski instrumenti se posmatraju kroz tri dimenzije: portfolij, nivo rizika i metod procjene.

Portfolij se grupiše u određene homogene grupe koje imaju zajedničke karakteristike i to po kriterijima:

- Vrsta klijenta (Pravna lica, Fizička lica, Banke i Državne institucije),
- Vrsta proizvoda gdje razdvaja tri tipa proizvoda: krediti i garancije (za klijente Pravna lica, Državne institucije i Banke), Stambeni krediti i Krediti za ostale namjene (za klijente Fizička lica).

Pri izračunu rezervisanja u skladu sa IFRS 9, Banka koristi tri parametra:

- PD (Probability of Default) – vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja,
- LGD (Loss Given Default) – gubitak uslijed nastupanja neizmirenja obaveza,
- EAD (Exposure at Default) – izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja.

Parametri koji se koriste za obračun rezervisanja određuju za svaki segment posebno.

Raspored izloženosti po Nivoima rizika za pravna lica se vrši na osnovu klijenta, a za fizička lica na nivou ugovora.

Za potrebe određivanja vrijednosti PD parametra, Banka sve segmente kreditnih izloženosti razvrstava u homogene grupe i u grupe dana kašnjenja. Izračun PD parametra se vrši statističkim metodama putem matrica migracije, a na osnovu historijskih podataka u periodu od pet godina. Dobivene parametre Banka prilagođava očekivanim budućim ekonomskim okolnostima (koristeći makroekonomske pokazatelje BDP i stopu nezaposlenosti).

LGD parametar odražava internu procjenu Banke o nivou očekivanog gubitka vezanog za izloženost u slučaju nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Banka koristi LGD definisan Uputstvom za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, odnosno koristi fiksne vrijednosti LGD parametra i to:

- 45% za izloženosti osigurane prihvatljivim kolateralom,
- 75% za izloženosti koje nisu osigurane prihvatljivim kolateralom.

Ključni podaci koje se primjenjuju su:

- Alokacija vrijednosti prihvatljivog kolaterala na partije za koje je vezan;

- Diskontovana vrijednost alociranog kolaterala koristeći EKS partije na koju se odnosi, predstavlja iznos izloženosti osiguran prihvatljivim kolateralom;
- Na osnovu primjenjive fiksne vrijednosti LGD za pokriveni dio izloženosti (45%) i za nepokriveni dio izloženosti (75%) iskazuje se ukupna vrijednost LGD parametra odnosno partije kao prosjek primjenjenih fiksnih vrijednosti ponderisan izloženošću (pokriveni i nepokriveni dio).

Brojač dana kašnjenja uzima se u obzir materijalno značajan iznos dospjelog potraživanja. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se ukupna dospjela potraživanja Banke i to:

- Pravnog lica u iznosu većem od 1.000 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika,
- Fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika.

Banka koristi pristup „po klijentu“ kod pravnih lica, te brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan.

Kod fizičkih lica koristi se pristup „po ugovoru“, te brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza ugovora postao materijalno značajan.

Vodeći princip modela očekivanog kreditnog gubitka je odražavanje pogoršanja ili poboljšanja kreditnog kvaliteta finansijskog instrumenta. Iznos očekivanog kreditnog gubitka koji se priznaje, zavisi od stepena kreditnog pogoršanja od inicijalnog priznanja.

Postoje dvije osnove za izračunavanje:

- **12-mjesečni ECL** (Nivo 1), koji se odnosi na sve stavke (od inicijalnog priznanja), dokle god nema značajnog pogoršanja kreditnog kvaliteta i
- **ECL u toku čitavog vijeka trajanja** (Nivoi 2 i 3), koji se primjenjuje kada dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika na individualnoj ili kolektivnoj osnovi.

Nivoi 2 i 3 se razlikuju u načinu na koji se priznaje prihod od kamate. U Nivou 2, prihod od kamate se računa na osnovu bruto knjigovodstvene vrijednosti, dok se u Nivou 3, prihod od kamate suspenduje.

Banka za svaki izvještajni period procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja i da li je kreditno obezvrjeđenje svakog finansijskog instrumenta identifikovano za svaki portfolij koji je predmet procjenjivanja, kako bi se odredilo da li se primjenjuje obračun obezvrjeđenja na 12-mjesečnoj osnovi ili u toku čitavog vijeka trajanja finansijskog instrumenta.

Banka ima jasno definisane kriterije za procjenjivanje i priznavanje kredita i potraživanja kao i kriterije za procjenjivanje i priznavanje rezervisanja po osnovu potencijalnih obaveza, u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja.

Obezvrjeđenje plasmana se vrši na osnovu procjene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenta, kao i realizacije sredstava obezbjeđenja, ukoliko se procijeni da će realno plasman biti namiren iz tih sredstava.

U Nivou 3 kreditnog rizika se rezervisanja mogu obračunavati na individualnoj ili kolektivnoj osnovi. Procjena na individualnoj osnovi se vrši za izloženosti koji se u Nivou 3 kreditnog rizika i čija je izloženost > 50.000 KM. Za izloženosti koje su < 50.000,00 KM obračun rezervisanja se vrši na grupnoj osnovi.

Klijenti koji ne ispunjavaju gore navedene uslove, a nalaze se u Nivou 2 ili Nivou 1 kreditnog rizika procjenjuju se na kolektivnoj procjeni. Izloženost se izračunava kao ukupna bilansna i vanbilansna izloženost na finansijski datum obračuna. Obezvrjeđenje kredita koje umanjuje vrijednost kredita

evidentira se na računu ispravki vrijednosti u okviru bilansa stanja i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Banka smatra da izloženost Nivoa kreditnog rizika 3 non-performing/umanjena nastaje kada se desi neki od niže navedenih događaja koji imaju nepovoljan uticaj na procjenjene buduće novčane tokove:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu,
- Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći sljedeće elemente:
 - a) Prestanak obračunavanja kamate;
 - b) Djelimičan ili potpuni otpis potraživanja;
 - c) Kredit je restruktuiran uslijed finansijskih poteškoća dužnika, pri čemu se restrukturacijom neće postići poboljšanja finansijskog stanja u periodu do 12 mjeseci;
 - d) Restruktura koja ima umanjenje finansijske obaveze dužnika (uslijed otpisa ili odgode plaćanja glavnice, kamata ili naknada) veće od 1%;
 - e) Protestiranje garancije;
 - f) Dužnik izgubio licencu za obavljanje djelatnosti;
 - g) likvidaciju ili stečaj dužnika izuzev ukoliko se otplata dominantno ne zasniva na novčanim tokovima od dužnika;
 - h) Banka je prodala drugu izloženost istog dužnika uz značajan finansijski gubitak. Pri tome se pod značajnim gubitkom podrazumjeva ukoliko je cijena po kojoj se izloženost prodaje manja za više od 5% neto vrijednosti izloženosti (uključujući kamate i naknade);
 - i) U slučaju projektnog finansiranja odnosno novoosnovanog društva, ukoliko se review-om poslovanja utvrdi da je klijent značajno odstupio od poslovnog plana i projekcija;
 - j) Desili su se slučajevi prevara;
 - k) U slučaju fizičkih lica, ukoliko je društvo ili SZR u S3 statusu, a dužnik garantuje ličnom imovinom;
 - l) Blokada kontinuirano u periodu dužem od 60 dana.

Za fizička lica dodatno:

- Smrt dužnika gdje ne postoji polica osiguranja ili u slučaju da je polica osiguranja nenaplativa;
- Gubitak posla fizičkog lica.

Za ove klijente je oporavak u Nivo 2 moguć u slučaju uredne otplate kredita bez kašnjenja dužeg od 30 dana minimalno 6 mjeseci nakon promjene nivoa, odnosno najmanje 12 mjeseci uredne otplate nakon restrukture.

Prvi kriterij za klasifikaciju klijenta u Nivo 2 jeste kašnjenje 31 do 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pored ovog, Banka koristi i subjektivne kriterije kao što su: tri uzastopne godine ostvarenog gubitke, blokirani računi klijenta na dan rezervisanja, kategorija klijenta u drugim finansijskim institucijama je lošija od Nivoa kreditnog rizika S2, značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta kao i restruktura ukoliko se u roku od maksimalno 6 mjeseci postiču značajna poboljšanja finansijskog stanja.

Da bi se izloženost raspoređena u Nivo kreditnog rizika 2 vratila u Nivo kreditnog rizika 1, potrebno je ispuniti sljedeće uslove:

- Kada su svi uslovi koji su klijenta doveli do Nivoa kreditnog rizika 2 prestali da postoje;
- Urednost¹ u otplati i to:
 - a) Za restruktuirane² izloženosti u Nivou 2, u toku 6 mjeseci od datuma restruktuiranja;
 - b) Za restruktuirane izloženosti koje su reklasifikovane iz Nivoa 3 u Nivo 2, u roku 24 mjeseca od datuma raspoređivanja u Nivo 2. U suprotnom Banka će tu izloženost ponovo vratiti u Nivo 3;

¹ Ne kasni sa otplatom duže od 30 dana.

² U slučaju grace perioda potrebno je 6 mjeseci uredne otplate kamate + 12 mjeseci urednog izmirenja svih obaveza.

- c) Za nerestruktuirane izloženosti u toku tri mjeseca od datuma kada su prestali svi razlozi koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika.
- Kod izloženosti koje su raspoređene u Nivo 2 uslijed neispunjenog risk relevantnog uslova iz risk mišljenja uz uslov uredne otplate 6 mjeseci od datuma zaključenja Ugovora;
 - Kod izloženosti koje su raspoređene u Nivo 2 uslijed aktivnih zaduženja u CRK kod drugih banaka i istekla zaduženja u CRK-u u Nivou kreditnog rizika 3, uz uslov uredne otplate 6 mjeseci od datuma zaključenja Ugovora.

6.3.2. Ukupna i prosječna izloženost Banke

Tabela 15. Ukupna i prosječna izloženost Banke na 31.12.2022. godine

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Red. Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	273.746	249.286
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	16.739	16.450
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1	1
4.	Izloženost prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	19.082	19.580
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	64.654	59.485
8.	Izloženosti prema stanovništvu	128.142	124.615
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	164.741	154.812
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2.631	3.602
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	3.099	2.828
16.	Ostale izloženosti	34.764	36.299

6.3.3. Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima, prema kategorijama izloženosti

Banka ne prati geografsku podjelu neto vrijednosti izloženosti obzirom da posluje kroz jedan poslovni i geografski segment pružanja bankarskih usluga u BiH, prvenstveno u Federaciji BiH i Brčko Distriktu, a u manjem obimu u RS.

6.3.4. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti

Tabela 16. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti na 31.12.2022. godine

Redni broj	Izloženosti	Pojlopriveda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizv. i snabd. el.energ, gasom, parom i klimatiz.	Snabd.vodom; kanaliz., upr.otp.i djel.san.živ.sred.	Građevinarstvo	Trgov.na vel.i na malo, popr.mot. voz. i motoc.	Saobraćaj i skladištenje	Djel.pruž. smešt., prip. i posluživ. hrane; bežalji. i ugostit.	Informacije i komunikacije	Finan. djelat. i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučn. i tehničke djelatn.	Administrativne i pomoć.uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obavez. Socij. osiguranje	Obrazovanje	Djel.zdrav. zašt. i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale djelatnosti	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama											273.746									273.746
2.	Izloženosti prema region.vladama ili lokalnim vlastima															16.739					16.739
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora																	1			1
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama																				0
5.	Izloženosti prema međun.organizac.																				0
6.	Izloženosti prema institucijama											19.082									19.082
7.	Izloženosti prema privredn.društvima	1.353	6.546	16.674	929	206	7.671	13.972	5.014	1.792	185	125	1.137	8.132	203		50	0	420	245	64.654
8.	Izloženosti prema stanovništvu	645	198	1.570	294	787	1.462	2.534	961		176		99	656	340		42	50		118.328	128.142
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	509	3.039	39.230	315	80	17.547	36.310	1.232	10.723	6.159	2.165	7.127	7.905	783		418			31.199	164.741
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	87		894			204	216	1	848										381	2.631
11.	Visokoriz.izloženosti																				0
12.	Izložen.u obliku pokrivenih obveznica																				0
13.	Izložen.prema institu. i privred.društvima sa kratk.kred.procijen																				0
14.	Izložen.u obliku udjel ili dion.u investic. fondovima																				0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja											3.040			57					2	3.099
16.	Ostale izloženosti /*						3.753					30.640					13			358	34.764

/* U poziciji Ostale izloženosti, kolona Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, iskazana je materijalna imovina i razgraničenja (unaprijed plaćeni troškovi) u iznosu 16.951 h/KM

6.3.5. Podjela izloženosti prema SME**Tabela 17.** Podjela izloženosti prema SME na 31.12.2022. godine

R.br.	Izloženosti	Mala preduzeća	Srednja preduzeća	Velika preduzeća
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama			273.746
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima		336	16.403
3.	Izloženost prema subjektima javnog sektora		1	
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama			
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama			
6.	Izloženosti prema institucijama			19.082
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	27.058	17.049	20.547
8.	Izloženosti prema stanovništvu	8.676	1.161	0
9.	Izloženosti obezbijedene nekretninama	71.279	45.183	17.346
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2.164	87	
11.	Visokorizične izloženosti			
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica			
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom			
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima			
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	32	2	3.065
16.	Ostale izloženosti	620	3.753	30.391

6.3.6. Podjela djelatnosti prema SME

Tabela 18. Podjela djelatnosti prema SME na 31.12.2022. godine

R.br.	Djelatnosti	Mala preduzeća	Srednja preduzeća	Velika preduzeća
1.	Poljoprivreda, lov i ribolov	2.507	87	
2.	Vađenje ruda i kamena	1.871	1.552	6.360
3.	Prerađivačka industrija	22.265	22.844	13.259
4.	Proizvodnja i opskrba električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	1.493		45
5.	Snadbijevanje vodom; kanalizacija; upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	762	311	
6.	Građevinarstvo	16.443	12.369	1.825
7.	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	27.792	12.451	12.789
8.	Saobraćaj i skladištenje	2.467	4.741	
9.	Djelatnosti pružanja smeštaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	13.363		
10.	Informacije i komunikacije	2.380	4.140	
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.751		327.047
12.	Poslovanje nekretninama	4.178	4.185	
13.	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	9.340	4.557	2.796
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.326		57
15.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	337		16.402
16.	Obrazovanje	188	335	
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	51		
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija	420		
19.	Ostale uslužne djelatnosti	895		
	Ukupno	109.829	67.572	380.580

6.3.7. Podjela izloženosti prema preostalim rokovima do dospijeca svih izloženosti i po kategorijama izloženosti

Obzirom da je u 2022.godini obustavljen proces uvođenja novog IS i traži se rješenje za novi informacijski sistem podjela izloženosti prema preostalim rokovima dospijeca svih izloženosti i po kategorijama izloženosti će se objaviti u Izveštaju za narednu godinu.

6.3.8. Podjela izloženosti prema značajnim privrednim granama

Tabela 19. Podjela izloženosti prema značajnim privrednim granama na 31.12.2022. godine

Red. Br.	Grane privrede	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dopjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti a izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Poljoprivreda, lov i ribolov	1.462	1.374	1.469	1.375	2.540	34
2.	Vađenje ruda i kamena			308	9	10.145	362
3.	Prerađivačka industrija	5.017	4.122	3.021	2.212	58.797	1.324
4.	Proizvodnja i opskrba električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija					1.568	30
5.	Snadbijevanje vodom; kanalizacija; upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine			17	0	1.083	10
6.	Građevinarstvo	1.798	1.594	1.957	1.414	30.856	423
7.	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	4.367	4.151	4.626	4.060	53.775	959
8.	Saobraćaj i skladištenje	171	171	175	169	7.286	78
9.	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	3.545	2.698	2.774	2.068	13.850	1.334
10.	Informacije i komunikacije			4		6.607	87
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja /*	101	101	62	60	329.124	326
12.	Poslovanje nekretninama			8		8.495	132
13.	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	26	26	127	32	17.037	344
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti			9		1.402	19
15.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje					16.744	5
16.	Obrazovanje			1	0	529	6
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	12	12	62	4	52	1
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija					429	9
19.	Ostale djelatnosti	2.855	2.474	1.837	1.570	151.903	1.771
20.	Ukupno	19.354	16.723	16.457	12.973	712.222	7.254

/* U poziciji Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, iskazana je materijalna imovina i razgraničenja (unaprijed plaćeni troškovi) u iznosu 16.951 h/KM

6.3.9. Vanbilansne izloženosti i ispravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti**Tabela 20.** Vanbilansne izloženosti i spravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti na 31.12.2022. godine

Red. Br.	Grane privrede	Ukupna vanbilansna izloženost	Ispravke vrijednosti vanbilansa
1.	Poljoprivreda, šumarstvo , ribolov	356	1
2.	Vađenje ruda i kamena	850	17
3.	Prerađivačka industrija	10.221	17
4.	Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija	196	1
5.	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodaranjem otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	528	2
6.	Građevinarstvo	6.081	29
7.	Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala	3.997	24
8.	Prijevoz i skladištenje	951	5
9.	Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	427	4
10.	Informacije i komunikacije	351	1
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	996	
12.	Poslovanje nekretninama	436	3
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.437	3
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	439	2
15.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	250	1
16.	Obrazovanje		
17.	Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalnog rada	1	
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija		
19.	Ostale djelatnosti	3	
20.	Ukupno	27.520	110

6.3.10. Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda

Tabela 21. Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda

		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje 01.01.2022.g.	29.684	7.976
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	-687	563
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	12.295	1.798
4.	Završno stanje 31.12.2022.g.	16.702	6.741

6.3.11. Korištenje kreditnog rejtinga

Tokom 2022. godine Banka je samo za klasu izloženosti prema državi i centralnoj banci koristila dugoročni kreditni rejting za državu Bosnu i Hercegovinu agencije za eksterni kreditni rejting Moody's. Za izloženosti prema ino bankama korišten je kreditni rejting ino banaka agencije, a za ino banke koje nemaju kreditni rejting korišten je kreditni rejting države gdje ino banka ima sjedište. Banka koristi procjene dvije vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika Moody's i Fitch, uzimajući rejting koji je manje povoljan.

Pregled raspoređivanja kreditnog rejtinga u nivoe kreditnog kvaliteta:

Tabela 22. Moody's kreditni rejting

Moody's	Aaa do Aa3	A1 do A3	Baal do Baa3	Ba1 do Ba3	B1 do B3	Caal do D
Nivo kreditnog rizika	1	2	3	4	5	6
Ponder kreditnog rizika	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Tabela 23. Fitch kreditni rejting

Fitch	AAA do AA-	A+ -do A-	BBB+ do BBB-	BB+ do BB-	B+ do B-	CCC+ do D
Nivo kreditnog rizika	1	2	3	4	5	6
Ponder kreditnog rizika	20%	20%	20%	50%	50%	150%

6.3.12. Pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

Banka primjenjuje jednostavnu metodu finansijskog kolaterala kod primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika. Prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, prizatom finansijskom kolateralu Banka dodjeljuje vrijednost jednaku njegovoj tržišnoj vrijednosti. Banka primjenjuje ponder rizika 0% obzirom da se radi o gotovinskom pologu.

U nastavku dat pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite.

Tabela 24. Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite na 31.12.2022.g.

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red. Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	273.746		273.746	
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	16.739		16.739	
3.	Izloženost prema subjektima javnog sektora	1			
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama				
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama				
6.	Izloženosti prema institucijama	19.082		19.082	
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	64.654	1.986	55.649	1.986
8.	Izloženosti prema stanovništvu	128.142	645	127.409	645
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	164.741		164.444	
10.	Visokorizične izloženosti				
11.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica				
12.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom				
13.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima				
14.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	3.099		3.099	
15.	Ostale izloženosti	34.764		34.764	

6.4. Stopa finansijske poluge

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenja visine finansijske poluge. Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge, kao odnos osnovnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje 6%.

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala Banke se podijeli sa mjerom ukupne izloženosti Banke, te se izražava u postotku.

Mjera ukupne izloženosti Banke je zbir vrijednosti izloženosti:

- Sve stavke bilansne imovine, utvrđene u Odluci, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja osnovnog kapitala, i

- Vanbilansnih stavki, finansijskih derivata i repo transakcija kako je utvrđeno u Odluci.

Banka utvrđuje vrijednost izloženosti bilansne imovine umanjenu za ispravke vrijednosti, dok za vanbilansne pozicije umanjuju za rezerve izračunate po međunarodnim računovodstvenim standardima pomnožena sa faktorima kreditne konverzije.

Banka utvrđuje vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki na način da uzima knjigovodstvenu vrijednost stavki umanjenu za rezerve za kreditne gubitke po međunarodnom standardu za vanbilansne stavke pomnožena sljedećim faktorima konverzija:

- Konverzijski faktor za vanbilansne stavke niskog rizika koji se primjenjuje za neiskorištene kreditne linije za kreditiranje i izdavanje garancija, otkupa vrijednosnih papira ili akceptata koje se mogu bezuslovno opozvati u bilo kojem trenutku bez prethodne obavijesti u skladu sa Odlukom, kao i ugovoreni međubankarski limiti iznosi 10%,
- Konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg/niskog rizika: dokumentarni akreditivi, garancije za ozbiljnost ponude za dobro izvršenje posla, za unaprijed izvršena plaćanja i zadržane iznose, neiskorištene kreditne linije sa izvornim dospeljem do i uključujući godinu dana, u skladu sa Odlukom je 20%,
- Konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg rizika: garancije za plaćanje isporučene robe, garancije za plaćanje carinskog duga, neiskorištene kreditne linije sa izvornim dospeljem od više od godinu dana, u skladu sa Odlukom je 50%, i
- Konverzijski faktor za sve druge vanbilansne stavke visokog rizika iznosi 100%.

U narednoj tabeli dat je prikaz izračuna stope finansijske poluge Banke na dan 31.12.2022. godine:

Tabela 25. Finansijska poluga

Vrijednosti izloženosti		Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		8.563
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		4.206
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		4.440
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		
Ostala imovina		678.281
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		-595
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		694.895
Kapital		
Osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke izračunavanju kapitala banke		54.845
Stopa finansijske poluge		
Stopa finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke		7,89%

Banka je ostvarila stopu finansijske poluge iznad minimalno propisane stope i ista iznosi 7,89%. U odnosu na prethodnu godinu došlo je do neznatnog smanjenja stope finansijske poluge zbog rasta ukupne aktive Banke, kao i stavki vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% i 20%. Banka upravlja rizikom prekomjerne finansijske poluge na način da prati i planira rast kreditne aktive i upravlja izvorima finansiranja koji mogu uticati na rast sveukupne aktive. Rizik prekomjerne finansijske poluge uključen je i u ICAAP Banke, te se vrši redovno planiranje navedenog pokazatelja kroz Plan kapitala Banke.

7. Likvidnost

Strategija Banke se zasniva na pravovremenosti ispunjavanja svih obaveza, odnosno građenju imidža sigurne i stabilne banke, te održavanja povjerenja klijenta na visokom nivou.

Strategija upravljanja rizikom likvidnosti predstavlja okvir za sveobuhvatno upravljanje likvidnosti i rizikom likvidnosti u Banci, sastavni je dio cjelokupnog procesa upravljanja rizicima u Banci, a srazmjeran je vrsti, obimu i složenosti poslovanja Banke.

Poslovne aktivnosti Banke podrazumijevaju usklađenost sa strategijom likvidnosti u cilju:

- Pravovremenog izmirenja obaveza prema deponentima,
- Blagovremenog odgovora na kreditne zahtjeve klijenata uključujući realizaciju svih odobrenih kreditno-garancijskih aranžmana,
- Realnoj visini i međusobnom odnosu aktivnih i pasivnih kamatnih stopa,
- Održavanju zaštitnog sloja likvidnosti u mjeri u kojoj je potrebno kako bi Banka zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij testa likvidnosti od 30 kalendarskih dana,
- Poštivanje regulatornih zahtjeva sa aspekta likvidnosti.

Strategija likvidnosti usmjerena je na upravljanje usklađenošću aktive i pasive, upravljanje likvidnošću aktive i upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti.

Politikom likvidnosti definiše se održavanje propisanih i interno definisanih pokazatelja likvidnosti, struktura imovine i obaveza banke, identifikovanje izvora rizika likvidnosti i način prevazilaženja istih, sistem izvještavanja o riziku likvidnosti, projekcije novčanih tokova i sl.

Praćenje i kontrola rizika likvidnosti podrazumijeva: održavanje obavezne rezerve kod Centralne banke BiH, održavanje propisanog koeficijenta pokrića likvidnosti, praćenje interno definisanog koeficijenta pokrića likvidnosti zbirno za sve valute i pojedinačno za značajne valute KM i EUR, održavanje ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza na mjesečnom nivou na osnovu izvještaja 4B i 4C, praćenje interno definisanih pokazatelja likvidnosti i njihovih limita, praćenje strukture imovine i obaveza.

Direkcija za upravljanje sredstvima nadležna je za dnevno i unutarдневно upravljanje likvidnošću. U sklopu Direkcije organizaciono je smješten Odjel za upravljanje aktivom i pasivom i upravljanje trezorom koji je odgovoran za pripremu podataka za izvještaje iz nadležnosti Odjela, kao i za nadzor nad stavkama likvidne imovine koje čine zaštitni sloj likvidnosti. Dnevno se u sklopu Izvještaja o dnevnoj likvidnosti prati dostupna cijena vrijednosnih papira na Sarajevskoj berzi koji ulaze u zaštitni sloj likvidnosti.

Direkcija za upravljanje sredstvima prati, upravlja i izvještava o dnevnoj/tekućoj i dinamičkoj/budućoj likvidnosti, prati ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza na osnovu izvještaja 4B i 4C, prati izvore sredstava i 15 najvećih izvora sredstava Banke na osnovu izvještaja 4D, dok Direkcija za upravljanje rizicima kroz svoje redovne mjesečne i kvartalne izvještaje prati ostvarene propisane i interno definisane pokazatelje likvidnosti i njihove limite. Svako odstupanje se analizira, predlažu se korektivne mjere i prati njihova realizacija, odnosno prevazilaženje neusklađenosti.

U sistem izvještavanja o riziku likvidnosti u ulozi izvjestioca uključeni su Direkcija za upravljanje sredstvima i Direkcija za upravljanje rizicima. Direkcija za upravljanje sredstvima sačinjava Izvještaj o dnevnoj i unutarдневноj likvidnosti i interni izvještaj o dnevnoj likvidnosti, zatim mjesečno Izvještaj o stanju likvidnosti i buduća likvidnost, simulacija ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza, LCR-a i NSFR-a na dan, Izvještaj o ostvarenju Plana likvidnosti i plana izvora finansiranja, izvještaj 4B, 4C i 4D, ALCO odboru, Internoj reviziji, Upravi Banke u

skladu sa definisanim rokovima. U okviru Direkcije za upravljanje rizicima se vrši obračun Koeficijenta pokrića likvidnosti (LCR) na dnevnom i mjesečnom nivou.

Banka upravlja rizikom likvidnosti u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima praćenjem i održavanjem propisanih i interno definisanih pokazatelja likvidnosti.

Obavezna rezerva – Banka je dužna da na računu rezervi kod Centralne banke BiH drži minimalno zakonom propisani iznos sredstava na kraju svakog dana u cilju ispunjavanja obavezne rezerve (iznos obavezne rezerve propisan u skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade za iznos obavezne rezerve). Banka je tokom 2022. godine ispunjavala regulatorne propise u pogledu obavezne rezerve.

Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) – Koeficijent pokrića likvidnosti je koeficijent koji predstavlja odnos između zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana, pri čemu koeficijent pokrića likvidnosti treba da iznosi ≥ 100 .

Banka je na 31.12.2022. godine ostvarila koeficijent likvidnosne pokrivenosti u iznosu od 186,94%. Banka prati LCR zbirno za sve valute i pojedinačno za značajne valute KM i EUR za koje je propisala i interne limite.

Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od imovine nivoa 1 (EHQLA) koja čini 100% zaštitnog sloja likvidnosti, a sastoji se od gotovine (kovanice i novčanice), rezervi koje Banka drži u Centralnoj banci BiH u iznosu iznad obavezne rezerve, odnosno koje može povući u svakom trenutku, kao i u periodima stresa i imovine jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave. Ukupni 30-dnevni neto likvidnosni odlivi predstavljaju zbir likvidnosnih odliva (koji se izračunavaju množenjem preostalih stanja različitih kategorija ili vrsta obaveza i vanbilansnih obaveza sa stopama po kojima se očekuje da će oni isteći ili biti povučeni) umanjenih za zbir likvidnosnih priliva, ali ne smiju biti manji od nule.

Tabela 26. Koeficijent pokrića rizika likvidnosti

Obrazac LCR		
Red. br.	Stavka	Iznos
1	Zaštitni sloj likvidnosti	244.922
2	Neto likvidnosni odlivi	131.017
3	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	186,94%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođen	244.922
5	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7	Obezbijeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	
8	Obezbijeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	
9	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta, "prije primjene gornje granice"	244.922
10	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	

11	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, "prije primjene gornje granice"	
14	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	
15	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	
16	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	
17	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
18	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22	Vrijednost imovine nivoa 2b, neprilagođena	
23	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28	Iznos viška likvidne imovine	
29	Zaštitni sloj likvidnosti	244.922
Neto likvidnosni odlivi		
30	Ukupni odlivi	153.010
31	Potpuno izuzeti prilivi	
32	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	21.993
33	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	
34	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	21.993
35	Neto likvidnosni odliv	131.017

Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) – Banka od 31.12.2021. godine u skladu sa regulatornim propisima izvještava o NSFR-u u izvještajnoj valuti za sve stavke bez obzira na stvarnu nominaciju valute i zasebno za stavke nominirane u svakoj značajnoj valuti.

Minimalni regulatorno propisani NSFR banke mora biti veći ili jednak 100%.

Za potrebe kvalitetnijeg praćenja izloženosti riziku likvidnosti Banka NSFR se prati na mjesečnom nivou.

Banka je na 31.12.2022. godine ostvarila koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja u iznosu od 159,58%.

Tabela 27. Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja – NSFR

ID	Stavka	Iznos	Potrebno stabilno finansiranje	Raspoloživo stabilno finansiranje	Koeficijent
1	POTREBNO STABILNO FINANSIRANJE	793.820	279.424		
1.1	RSF od imovine centralne banke	286.461	0		
1.2	RSF od likvidne imovine	16.097	0		
1.3	RSF od vrijednosnih papira koji nisu likvidna imovina	4.814	4.100		
1.4	RSF od kredita	345.351	244.734		
1.5	RSF od međuzavisne imovine	0	0		
1.6	RSF od imovine unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite ako je predmet povlaštenog tretmana	0	0		
1.8	RSF od doprinosa garantnom fondu centralne druge ugovorne strane	0	0		
1.9	RSF od ostale imovine	25.558	24.677		
1.10	RSF od vanbilansnih stavki	115.539	5.913		
2	RASPOLOŽIVO STABILNO FINANSIRANJE	675.358		445.916	
2.1	ASF od stavki i instrumenata kapitala	55.440		55.440	
2.2	ASF od depozita stanovništva	212.970		198.299	
2.3	ASF od ostalih nefinansijskih klijenata (osim centralnih banaka)	324.553		163.278	
2.4	ASF od operativnih depozita	0		0	
2.5	ASF od obaveza i obavezujućih linija unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite na koje se primenjuje povlašteni tretman	0		0	
2.6	ASF od finansijskih klijenata i centralnih banaka	37.417		10	
2.7	ASF od obaveza prema drugoj ugovornoj strani koja se ne može odrediti	0		0	
2.8	ASF od međuzavisnih obaveza sa odobrenjem Agencije	0		0	
2.9	ASF od ostalih obaveza	44.978		28.889	
3	NSFR				159,58%

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza Obrazac 4B i 4C

Obrazac 4 – Tabela B predstavlja izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza do 180 dana i popunjava se na bazi preostalih rokova dospijea, što znači od datuma izvještaja do dana dospijea plasmana, odnosno obaveze, cjelokupno ili svake rate/anuiteta. Do momenta uvođenja NSFR-a (koeficijent neto stabilnog finansiranja) ročna usklađenost aktive i pasive se prati kroz Izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i pasive.

Banka na dan 31.12.2022. godine ima sljedeću ročnu strukturu:

- u kategoriji ročnosti 1-30 dana finansijska aktiva u bilansu stanja iznosi 336.652 hiljada KM, dok su finansijske obaveze u bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine 396.029 hiljada KM; finansijske obaveze veće su od finansijske aktive za 59.377 hiljada KM (odnosno ostvareno je 85,0%), što je više od propisanog minimuma za 20,0% (propisani minimum za ovu kategoriju ročnosti je 65,00%),

Obrazac 4 – Tabela C predstavlja izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza. Na dan 31.12.2022.god. Banka ima veću finansijsku aktivu od finansijskih obaveza u bilansu stanja za 46.489 hiljada KM.

Upravljanje rizikom likvidnosti vrši se kroz praćenje i kontrolu zakonski i interno definisanih limita koji su detaljno definisani Politikom sa procedurama upravljanja rizikom likvidnosti i Politikom sklonosti preuzimanju rizika (RAF i RAS).

8. Vlasnička ulaganja Banke

Banka posjeduje manjinska vlasnička ulaganja u druga pravna lica. Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire su vršena iz strateških razloga ili kao rezultat sticanja u postupku naplate plasmana.

U skladu sa MSFI 9 ulaganja u vlasničke vrijednosne papire su klasifikovana u skladu sa poslovnim modelom – finansijski instrumenti koji se drže radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine i prodaje. Poslovni ciljevi koje Banka ostvaruje su: rast vrijednosti imovine kroz povećanje fer vrijednosti instrumenta, strateški ciljevi i sl.

Vlasnički vrijednosni papiri koje Banka posjeduje su klasifikovani kao finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Vrednovanje ovih ulaganja se vrši po fer vrijednosti, pri čemu se promjene fer vrijednosti iskazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Tabela 28. Vlasnička ulaganja

Vrsta izloženosti	Klasifikacija u skladu sa MSFI 9	Knjigovodstvena / fer vrijednost
Kotiraju na berzi ali se ne trguje	FVOSD	57
Kotiraju na berzi	FVOSD	3.042

Banka u 2022. godini nije ostvarila dobitak/gubitak koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja.

9. Kamatni rizik

Kamatni rizik predstavlja finansijsku izloženost banke nepovoljnom kretanju kamatnih stopa i ima značajan uticaj na profitabilnost i vrijednost imovine banke. Izloženost Banke kamatnom riziku nastaje zbog promjene kamatnih stopa i ročne neusklađenosti izvora i plasmana. Uticaj kamatnog rizika na poslovanje Banke zavisi od bilansnih i vanbilansnih pozicija koje su osjetljive na rizik,

promjenjivosti kamatnih stopa i vremenskom razdoblju unutar kojeg postoji izloženost kamatnom riziku.

Izvori kamatnog rizika se ogledaju u:

- Riziku cijena kome je Banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospijeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi,
- Baznom riziku kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope,
- Riziku krive prinosa koja predstavlja međuzavisnost između visine kamatne stope i perioda dospijeća kredita. Rizik proizilazi iz nejednakih pomjeranja kamatnih stopa za pojedine bilansne pozicije što utiče na promjenu nagiba i krive prinosa,
- Riziku opcije koji proizilazi iz ugrađenih opcija u kamatno osjetljive pozicije (kreditni sa mogućnošću prijevremenog povrata, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.), što utiče na planirane novčane tokove i ekonomsku vrijednost Banke.

Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisani su minimalni standardi za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i način izračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige. Ekonomska vrijednost bankarske knjige je procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za novčane tokove obaveza banke.

Za potrebe izvještavanja FBA, Banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim važnijim valutama pojedinačno i za sve ostale valute ukupno. Za potrebe jednostavnog izračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva i bilansne i vanbilansne pozicije, kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u 13 vremenskih zona kojima se dodjeljuju ponderi. Ponderi se baziraju na procijenjenom standardnom kamatnom šoku od 200 baznih poena tokom vremena i procijenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu. Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke ne bi trebao biti veći od 20%, a pokazuje procentualni potencijalni gubitak kapitala ukoliko dođe do promjene kamatnih stopa za 200 b.p.

Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na dan 31.12.2022. godine iznosi 15,37% što je u granicama regulatornog ograničenja:

Tabela 29. Ekonomska vrijednost bankarske knjige

Red	Oznaka	Iznos/Procenat
010	Neto ponderisana pozicija po valuti BAM – EVB (FKS+PKS+AKS)	4.168
020	Neto ponderisana pozicija po valuti EUR – EVB (FKS+PKS+AKS)	4.321
120	Neto ponderisana pozicija po valuti OSTALO – EVB (FKS+PKS+AKS)	-61
130	Promjena ekonomske vrijednosti	8.428
140	Regulatorni kapital	54.845
150	(Promjena ekonomske vrijednosti / regulatorni kapital)*100	15,37%

10. ICAAP i ILAAP

ICAAP i ILAAP kao kontinuirani procesi koji se u Banci odvijaju i počinju sveobuhvatnim testiranjem otpornosti na stres, obzirom da se rezultati testiranja koriste pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva.

Nakon sveobuhvatnog stres testiranja utvrđuju se polazne osnove za Planove poslovanja i Plan likvidnosti i izvora finansiranja (godišnji i trogodišnji), zatim se usvajaju Planovi poslovanja (godišnji i trogodišnji) i Plan upravljanja kapitalom (trogodišnji). Uporedo s tim radi se analiza svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena kroz proces revidiranja Strategije upravljanja rizicima čiji prilog je Analiza rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, utvrđuju se značajni rizici, vrši mjerenje pojedinih rizika i izračun internih kapitalnih zahtjeva odnosno likvidnosnih zahtjeva te usporedba sa regulatornim kapitalom.

Na 31.12.2022. godine regulatorni kapital iznosi 54.845 hiljada KM, a ukupni interni kapitalni zahtjevi u skladu sa rezultatima ICAAP-a 52.342 hiljada KM.

Korišteni pristup za izračun internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa rezultatima ICAAP-a je sljedeći:

- Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za kreditni i valutni rizik Banka je koristila standardizovani pristup koji koristi i za izračun kapitalnog zahtjeva u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, a uvrstila je i rezultate stres testa,
- Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za *rezidualni rizik* Banka je koristila rezultat stres testa kreditnog rizika,
- Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za *operativni rizik* Banka je koristila jednostavni pristup koji koristi i za izračun kapitalnog zahtjeva u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke. Pored internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik, Banka je uvrstila je i rezultate stres testa,
- Za rizik koncentracije Banka je izdvojila interni kapitalni zahtjev u skladu sa indeksom individualne (HHII) i sektorske (HHIS) koncentracije, odnosno u skladu sa matricom marži povećanja internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik za dobijene rezultate izračunatih indeksa koristeći pri tome i rezultat stres testa,
- Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi Banka je uključila procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres.

Za ostale značajne rizike koji nisu kvantitativno mjerljivi Banka je izdvojila dodatnih 5% minimalnog kapitalnog zahtjeva na datum 31.12.2022. godine. Banka je koristila minimalan procenat definisan Odlukom jer je izdvojila značajan iznos internih kapitalnih zahtjeva kroz stres test za značajne rizike iz Stuba 2, a uzela je u obzir i činjenicu da se radi o rizicima koji imaju neznatan uticaj na rizični profil Banke.

Banka je u skladu sa propisanim principima implementacije ILAAP-a uspostavila okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja kroz:

- Set internih akata kojim su definisani svi elementi upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti,
- Adekvatnu organizacionu strukturu u kojoj su jasno definisani i razdvojeni organizacioni dijelovi koji upravljaju likvidnošću i preuzimaju rizik likvidnosti od onih koji kontrolišu i mjere rizik likvidnosti,
- Praćenje i kontrolu regulatornih i interno uspostavljenih limita likvidnosti i rizika likvidnosti,

- Upravljanje i donošenje odluka vezanih za rizik likvidnosti u sklopu internog upravljanja Bankom kroz rad ALCO odbora, Uprave, Odbora za reviziju i Nadzornog odbora Banke,
- Izvještavanje o riziku likvidnosti.

Interni akti kojima je Banka definisala upravljanje likvidnošću i rizikom likvidnosti su:

- Strategija upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika sa procedurom za upravljanje rizikom likvidnosti koja uključuje Plan za vanredne slučajeve poremećaja likvidnosti;
- Plan likvidnosti i plan izvora finansiranja.

Uspostavljeni su mehanizmi upravljanja dnevnom i unutardnevnom likvidnošću prilagođeni poslovnom modelu Banke. U 2022. godini koju su obilježile turbulencije na međunarodnom finansijskom tržištu, Banka je provodila pojačane mjere upravljanja likvidnošću, koje su održale nivo likvidnosti na zadovoljavajućem nivou, odnosno depozitna osnova sa kojom raspolaže Banka nije oslabila.

Direkcija za upravljanje sredstvima preuzima rizik likvidnosti kroz kontinuirano upravljanje aktivom i pasivom, a Direkcija za upravljanje rizicima upravlja i vrši kontrolu rizika likvidnosti, o čemu putem mjesečnih i kvartalnih izvještaja redovno izvještavaju ALCO odbor, Upravu Banke, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor. Kroz mjesečne i kvartalne izvještaje prate se regulatorni i interno definisani limiti, svako odstupanje se analizira, predlažu se korektivne mjere i prati njihova realizacija, odnosno prevazilaženje eventualnih neusklađenosti.

11. Podaci i informacije o opterećenoj (založenoj) i neopterećenoj (nezaloženoj) imovini

Obzirom da Banka na dan 31.12.2022. godine nema založene imovine u obrascu za založenu imovinu popunjava se kolona bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine prema pozicijama aktive u bruto iznosu:

Tabela 30. Podaci i informacije opterećenoj (založenoj) i neopterećenoj (nezaloženoj) imovini

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	0	351.020
Ulaganja u dužničke instrumente	0	16.097
Ulaganja u vlasničke instrumente	0	3.099
Ostalo	0	331.926

12. Podaci i informacije o nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima i stečenim kolateralom

Banka evidentira stečenu imovinu u bilansu po tehničkoj vrijednosti od 1 KM, a u vanbilasnu po procjenjenoj vrijednosti kolaterala, i sa 31.12.2022. ima 19 KM kolaterala (nepokretne i pokretne imovine) stečenih preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.

U nastavku je prikazan kreditni kvalitet razvrstan prema sektorskoj strukturi, nivoima kreditnog rizika sa pripadajućim iznosa očekivanih kreditnih gubitaka.

Na dan 31.12.2022. godine krediti fizičkih lica učestvuju sa 41,61%, dok krediti pravnih lica učestvuju sa 58,39% u ukupnim kreditima. Najznačajnije učešće u ukupnim kreditima imaju grane privrede prerađivačka industrija sa učešćem od 15,91% i trgovina na veliko i malo sa učešćem od 13,37%.

Tabela 31. Pregled plasmana prema nivoima kreditnog rizika

Br.	Grane privrede	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubici za Nivo 1 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 2 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 3 kreditnog rizika
1	Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	160.039	24.473	15.979	2.273	2.650	13.789
1.1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2.178	0	1.462	32	0	1.375
1.2.	Vađenje ruda i kamena	6.194	3.066	0	98	245	0
1.3.	Prerađivačka industrija	39.170	9.237	4.857	562	739	3.987
1.4.	Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1.371	0	0	30	0	0
1.5.	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	550	0	0	8	0	0
1.6.	Građevinarstvo	19.784	28	1.599	304	4	1.412
1.7.	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	45.990	3.593	4.263	643	287	4.051
1.8.	Prijevoz i skladištenje	6.294	21	169	71	3	169
1.9.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	7.402	5.596	3.499	108	1.138	2.665
1.10.	Informacije i komunikacije	6.235	0	0	86	0	0
1.11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.306	29	101	13	2	101
1.12.	Poslovanje nekretninama	8.040	0	0	129	0	0
1.13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	13.299	2.271	26	159	182	26
1.14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	821	76	0	11	6	0
1.15.	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	394	0	0	4	0	0
1.16.	Obrazovanje	512	4	0	6	0	0
1.17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	50	0	3	0	0	3

1.18.	Umjetnost, zabava i rekreacija	430	0	0	9	0	0
1.19.	Ostale uslužne djelatnosti	19	552	0	0	44	0
1.20.	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0
1.21.	Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0
2.	Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	145.340	2.379	2.810	1.459	248	2.433
2.1.	Opća potrošnja	122.927	1.849	2.387	1.226	206	2.059
2.2.	Stambena izgradnja	20.643	268	278	206	21	245
2.3.	Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	1.770	262	145	27	21	129
3.	Ukupni krediti (1. + 2.)	305.379	26.852	18.789	3.732	2.898	16.222

Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti

Kada je riječ o kreditnoj kvaliteti restrukturiranih izloženosti, stanje kredita na dan 31.12.2022. godine iznosi KM 6.804 hiljada, dok se najveći broj njih nalazi u nivou kreditnog rizika 3, KM 3.698. Od ukupnog iznosa restrukturiranih izloženosti, na pravna lica se odnosi iznos od KM 6.778, dok se na stanovništvo odnosi iznos od KM 26 hiljade. Očekivani kreditni gubici po ukupnim restrukturiranim kreditima iznose KM 3.285 hiljade, dok se na kredite iz nivoa kreditnog rizika 3 odnosi iznos od KM 3.173. Sve navedeno prikazano je u narednoj tabeli, razvrstano prema sektorskoj strukturi u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka.

Tabela 32. Pregled restrukturiranih kredita

Restrukturirani krediti	Stanje kredita				Očekivani kreditni gubici			
	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	2.069	1.015	3.694	6.778	30	80	3.170	3.280
1.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov			1.462	1.462			1.375	1.375
1.2. Vađenje ruda i kamena				0				0
1.3. Prerađivačka industrija	1.180	228	141	1.549	18	18	34	70
1.4. Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija				0				0
1.5. Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša				0				0
1.6. Građevinarstvo			665	665			522	522
1.7. Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	889	231	131	1.251	12	18	131	161
1.8. Prijevoz i skladištenje				0				0
1.9. Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)			1.168	1.168			981	981
1.10. Informacije i komunikacije				0				0
1.11. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja			101	101			101	101
1.12. Poslovanje nekretninama				0				0
1.13. Stručne, naučne i tehničke djelatnosti		154	26	180		12	26	38
1.14. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti				0				0
1.15. Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje				0				0
1.16. Obrazovanje				0				0
1.17. Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi				0				0

1.18. Umjetnost, zabava i rekreacija				0				0
1.19. Ostale uslužne djelatnosti		402		402		32		32
1.20. Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe				0				0
1.21. Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela				0				0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	0	22	4	26	0	2	3	5
2.1. Opća potrošnja		22	4	26		2	3	5
2.2. Stambena izgradnja				0				0
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)				0				0
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	2.069	1.037	3.698	6.804	30	82	3.173	3.285

Zbirni pregled restrukturiranih kredita za pravna lica i stanovništvo dat je u narednom pregledu:

Tabela 33. Zbirni pregled restrukturiranih kredita pravnih i fizičkih lica na 31.12.2022. godine

Restrukturirani krediti	Stanje kredita				Očekivani kreditni gubici			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Pravna lica	2,069	1,015	3,694	6,778	30	80	3,170	3,280
Stanovništvo	0	22	4	26	0	2	3	5
Ukupno	2,069	1,037	3,698	6,804	30	82	3,173	3,285

Promjena stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda

U toku izvještajnog perioda evidentno je smanjenje kreditne izloženosti kredita evidentiranih u nivo kreditnog rizika 3, a koje je smanjeno za ukupan iznos od KM 13.895 hiljada. Smanjenje je uzrokovano naplatom i oporavkom predmetnih potraživanja, kao i izvršenog računovodstvenog i trajnog otpisa za potraživanja gdje su se za to stekli uslovi.

Rekapitulacija promjena za kredite klasifikovane u nivo kreditnog rizika 3 data je u narednoj tabeli:

Tabela 34. Promjene na kreditima klasifikovanim u nivo kreditnog rizika 3 na 31.12.2022. godine

Promjena stanja kredita S3	Početno stanje	ECL	Novi nekval. krediti	Oporavak	Naplata	Rač. otpis	Trajni otpis	Ostalo	Krajnje stanje	ECL
Pravna lica	29,789	26,477	2,093	-235	-2,195	-12,530	0	-943	15,979	13,789
Stanovništvo	2,895	2,453	848	-251	-362	-319	-1	0	2,810	2,433
Ukupno	32,684	28,930	2,941	-486	-2,557	-12,849	-1	-943	18,789	16,222